

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน

สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง

Corporate Identity and Sustainable Packaging Design for Local Products of Disabled and

Disadvantaged Communities in the Central Region

คณะผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร

หัวหน้าโครงการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพรรณ ปิเตอร์

ผู้ร่วมวิจัย

นางดารณี ธนวัฒน์

ผู้ร่วมวิจัย

นายบรรจงศักดิ์ พิมพ์ทอง

ผู้ร่วมวิจัย

นางสาวลัดดาวัลย์ วิเชียร

ผู้ร่วมวิจัย

งานวิจัยนี้ได้รับเงินสนับสนุนงานวิจัย

จาก สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

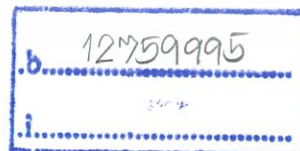
การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน
ของคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง
Corporate Image and Sustainable Packaging Design
for Local Product of Disabled and Disadvantaged Communities in the Central
Region

คณะผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพรณ์ ปิเตอร์
อาจารย์ดารณี ธนวัฒน์
อาจารย์บรรจงศักดิ์ พิมพ์ทอง
นางสาวลัดดาวัลย์ วิเชียร

หัวหน้าโครงการวิจัย
ผู้วิจัยร่วม
ผู้วิจัยร่วม
ผู้ร่วมวิจัย
ผู้วิจัยร่วม

สาขาวิชาศิลปอุตสาหกรรม
ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม

เลขทะเบียน 142093
วันเดือนปี ๕1 ส.ย. 2559

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัย

จาก สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย) การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน
ของกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง

(ภาษาอังกฤษ) Corporate Identity and Sustainable Packaging Design for Local
Products of Disabled and Disadvantaged Communities in the Central
Region

แหล่งเงิน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ประจำปีงบประมาณ 2552 จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุน 1,042,000 บาท

ระยะเวลาการทํารว้จย 1 ปี ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2551 ถึง 30 กันยายน 2552

ชื่อ-สกุล หัวหน้าโครงการ และผู้ร่วมโครงการวิจัย พร้อมระบุ หน่วยงานต้นสังกัด

รองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร

หัวหน้าโครงการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพรรณ ปีเตอร์

ผู้วิจัยร่วม

อาจารย์ดารณี ธนวัฒน์

ผู้วิจัยร่วม

อาจารย์บรรจงศักดิ์ พิมพทอง

ผู้ร่วมวิจัย

นางสาวลัดดาวัลย์ วิเชียร

ผู้วิจัยร่วม

หน่วยงานต้นสังกัด คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตและจัดจำหน่ายโดยคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง เป็นแนวคิดในการออกแบบที่มุ่งเน้นการสร้างสรรคงานออกแบบอย่างมีส่วนร่วมกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลงานการออกแบบใหม่มีสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานของชุมชนคนพิการที่เข้าร่วมการวิจัย ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย ประกอบไปด้วย 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลร่วมกับกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสที่เข้าร่วมการวิจัย เพื่อกำหนดแนวทางการออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน 2) ออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนร่วมกับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการใช้งาน และประเมินผลการออกแบบร่วมกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกแบบ 3) สร้างองค์ความรู้ให้ นักศึกษาด้านการออกแบบ นักวิชาการ นักออกแบบ ชุมชนคนพิการและด้วยโอกาสในพื้นที่อื่น ๆ และหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพอิสระสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

ระเบียบวิธีวิจัยของโครงการวิจัยนี้ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง โดยมีสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการเป็นผู้เข้าร่วมการวิจัยเพื่อเป็นกรณีศึกษา

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า คนพิการที่เป็นผู้เข้าการวิจัยจะสามารถสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่สะท้อนตัวตนที่คนพิการต้องการที่จะนำเสนอได้ โดยการสร้างอัตลักษณ์อุตสาหกรรมใหม่ จากผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในลักษณะตามความสามารถที่หลากหลายของสมาชิก มาเป็นการรวมสมาชิกที่มีทักษะและความสนใจร่วมกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และจัดให้มีการพัฒนาทักษะและศักยภาพในการผลิตของบุคลากรหรือสมาชิกขององค์กร จากการพัฒนาความสามารถด้านการใช้จักรเย็บผ้าอุตสาหกรรม สมาคมคนพิการฯ ได้ใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างงานและเข้าถึงตลาดเฉพาะในแต่ละหน่วยงานที่มีความประสงค์ที่จะสนับสนุนคนพิการ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากวัสดุและพลังงานที่ใช้ในการผลิต เป็นวัสดุที่ได้จากโรงงานผลิตผ้าในชุมชน และกระบวนการผลิตดังกล่าวได้สามารถช่วยสร้างรายได้และอาชีพให้กับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในชุมชนเพิ่มมากขึ้น และการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ใช้ จะสามารถช่วยให้ผู้ผลิตที่ไม่ใช่คนออกแบบสามารถพัฒนาและผลิตสินค้าได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานของผู้ใช้

คำสำคัญ: การออกแบบภาพลักษณ์องค์กร การออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน, ผลิตภัณฑ์ชุมชน, คนพิการ, ผู้ด้อยโอกาส

Title: Corporate Identity and Sustainable Packaging Design for Local Products of Disabled and Disadvantaged Communities in the Central Region

Funded by National Research Council of Thailand (NRCT)

Year 2009 Amount 1,042,000 bahts

Time 1 year between October 1st, 2009- September 30th, 2010

Research team:

Associate Professor Udomsak Saributr

Research team leader

Assistant Professor Siriporn Peters

Researcher

Faculty of Industrial Education, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok

Abstract

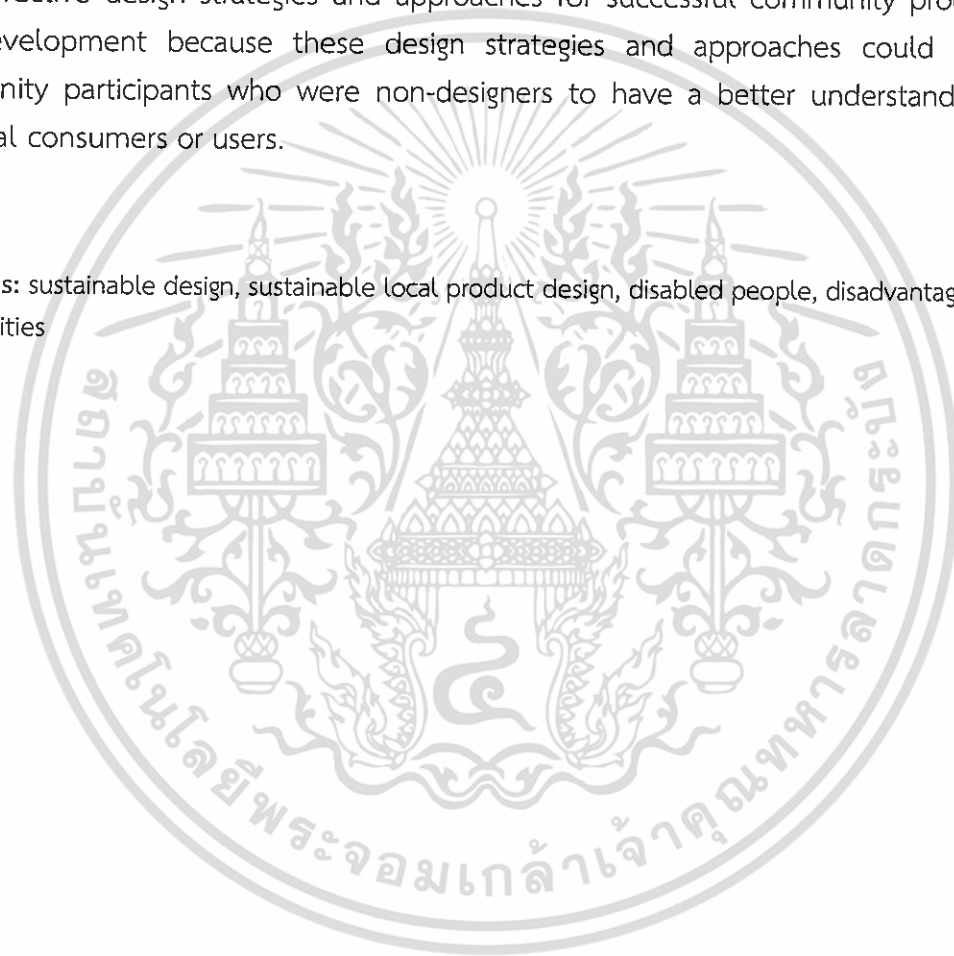
Corporate Image and design are essential for local communities or groups who produce and distribute local products because it could add value to products and create product differentiations. The main goals of this research were 1) to study current situations with disabled and disadvantaged people who were participants about their organization and resources in their communities as well as their given markets; 2) to create corporate identity and design with the participants and other stakeholders; and 3) to contribute knowledge to the graphic design community, the community participants, and other communities which are interested in creating corporate identity and design.

The methodology of this research was a qualitative inquiry which focused on Participatory Action Research as PAR could enable the community participant to learn side by side with the researchers through the research process. Moreover, PAR enables the researchers and community participant to have a deep understanding of current situation of disabled and disadvantaged people. The community participant of this research was a community of disabled and disadvantaged people in Samutprakran province because the researchers had previous experience working with them. Moreover, they requested the researchers to facilitate them to investigate their own situation and enable them to develop and design products that met the need of their potential markets.

This research has shown that strong corporate image could that could enable for the organization of disabled people to communicate with their stakeholders and target groups effectively.

The first finding was the community of people with disabilities in Samutprakran province found a potential means to earn income and make a living. As they worked together as a collective group, they possessed various set of skills and knowledge. They also had various resources that could enable them to create sustainable community products that meet the needs of their potential consumers. The second finding was their new community products were sustainable because their material and production process in their community. Their production activities had created jobs and income for participants and other people in their community. Moreover, their products met the needs of their users or consumers because they were made to order. The last finding was participatory design and user-centered design were effective design strategies and approaches for successful community product design and development because these design strategies and approaches could enable the community participants who were non-designers to have a better understanding of their potential consumers or users.

Keywords: sustainable design, sustainable local product design, disabled people, disadvantaged communities

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2551 ถึง 2552 และงานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนด้านเวลาและสถานที่ในการดำเนินงานวิจัย ของคณะครุศาสตร์ อดุสากรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ดังนั้น คณะผู้วิจัยมีความประสงค์ขอกล่าวขอบคุณทั้งสองหน่วยงานนี้ที่ได้ให้การสนับสนุนโครงการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ดังต่อไปนี้

- คุณสุธิดา จุฑามาศ นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ ของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (พก.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูล ติดต่อประสานงานกับกลุ่มคนพิการทุกจังหวัด
- เจ้าหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (พก.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ ที่อำนวยความสะดวก โดยจัดยานพาหนะเพื่อนำคณะผู้วิจัยลงไปในพื้นที่ และเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มคนพิการในพื้นที่
- นายกสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่ และสมาชิกของสมาคมฯ ทุกท่านที่อนุเคราะห์ให้ใช้สถานที่และร่วมปฏิบัติงานวิจัยร่วมกับคณะวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
Abstract	III
กิตติกรรมประกาศ	V
สารบัญ	VI
สารบัญตาราง	VIII
สารบัญภาพ	IX
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย	3
1.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	5
1.6 คำสำคัญของการวิจัย	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน	9
2.2 ประโยชน์ใช้สอยของภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน	13
2.3 หลักการออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน	14
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	25
3.1 ประชากรและผู้เข้าร่วมวิจัย	25
3.2 เครื่องมือที่ใช้งานวิจัย	26
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	27
3.4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	27
บทที่ 4 ผลการวิจัย	29
4.1 ผลการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย	29
4.2 ผลการศึกษาและรวบรวมข้อมูลร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย	31
4.3 ผลการปฏิบัติการออกแบบร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย	40
4.4 ผลการประเมินผลการออกแบบใหม่ร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย	42
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	43
5.1 สรุปผลการวิจัย	43
5.2 ข้อเสนอแนะ	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า	
บรรณานุกรม	47	
ภาคผนวก	49	
ภาคผนวก ก	เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยที่ถูกสร้างขึ้นก่อนปฏิบัติการวิจัย	51
ภาคผนวก ข	เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยที่ถูกสร้างขึ้นระหว่างการดำเนินงานวิจัย	53
ภาคผนวก ค	หนังสือขอบคุณจากหน่วยงานที่ได้นำเอาผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์	55
ภาคผนวก ง	บทความวิจัยที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่	56
ประวัติผู้เขียน	62	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนและตัวชี้วัด	19
ตารางที่ 3.1 ข้อมูลของกลุ่มคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระในเขตภาคกลาง	23
ตารางที่ 3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	26
ตารางที่ 4.1 ตารางวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่จริงขององค์กร	38
ตารางที่ 4.2 การประเมินความคิดเห็นของบุคคลนอกองค์กรที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรที่เป็นอยู่	39
ตารางที่ 4.3 การประเมินความคิดเห็นของบุคคลนอกองค์กรที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรใหม่	42

VIII

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แนวคิดและทฤษฎีในการออกแบบภาพลักษณ์องค์กร	10
ภาพที่ 2.2 หลักการออกแบบ	13
ภาพที่ 2.3 ขั้นตอนการพัฒนาภาพลักษณ์องค์กร	14
ภาพที่ 2.4 ตัวชี้วัดในการประเมินภาพลักษณ์องค์กร	16
ภาพที่ 2.5 ระดับความเกี่ยวข้องของแต่ละหลักการออกแบบ	19
ภาพที่ 4.1 การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์	30
ภาพที่ 4.2 การจัดทำแผนที่สำหรับเตรียมการและวางแผนการลงพื้นที่จริง	30
ภาพที่ 4.3 ภาพการประชุมของคณะผู้วิจัยเพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย	31
ภาพที่ 4.4 ประมวลภาพจากการสังเกตสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของสมาคมคนพิการฯ	32
ภาพที่ 4.5 ภาพการอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย	33
ภาพที่ 4.6 คณะกรรมการบริหารขององค์กร	35
ภาพที่ 4.7 ภาพผลิตภัณฑ์ของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ	36
ภาพที่ 4.8 สถานที่ของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ	37
ภาพที่ 4.9 ภาพการอภิปรายกลุ่มร่วมกับผู้เข้าร่วมวิจัย	38
ภาพที่ 4.10 ผลการประเมินความคิดเห็นภาพลักษณ์องค์กรที่เป็นอยู่	39
ภาพที่ 4.11 กิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มจำนวนฝ่ายผลิตและศักยภาพผู้ผลิต	40
ภาพที่ 4.12 สื่อประชาสัมพันธ์องค์กรในรูปแบบเว็บไซต์	41
ภาพที่ 4.13 ผลการประเมินความคิดเห็นภาพลักษณ์องค์กรที่เป็นอยู่และออกแบบใหม่	42
ภาพที่ 5.1 แนวทางการออกแบบภาพลักษณ์องค์กร	45

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนมีความสำคัญยิ่งสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่นที่ผลิตและจำหน่ายโดยคนพิการและผู้ด้อยโอกาส เพราะการออกแบบที่ดีสามารถช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และตราสินค้าของคนพิการและผู้ด้อยโอกาสมีความชัดเจนในใจของกลุ่มผู้ซื้อได้ และช่วยบ่งบอกความแตกต่างระหว่างผลิตภัณฑ์ของคนพิการและผู้ด้อยโอกาสและผลิตภัณฑ์ของบุคคลอื่นในตลาดเป้าหมายได้ (Melewar and Karaosmanoglu 2006) จากผลการดำเนินงานวิจัยภายใต้โครงการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณปี 2550 คณะผู้วิจัย พบว่า คนพิการและผู้ด้อยโอกาสได้มีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพอิสระโดยการผลิตสินค้าจำหน่ายในชุมชน แต่คนพิการและผู้ด้อยโอกาสยังขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างภาพลักษณ์องค์กร และไม่มีรูปแบบการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้กลุ่มผู้ซื้อในตลาดเป้าหมายไม่สามารถจดจำภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และตราสินค้าของกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสได้ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับจากการรายงานของกลุ่มส่งเสริมอุตสาหกรรม ที่ได้สรุปว่า ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นส่วนใหญ่ประสบปัญหาหลัก ๆ ดังนี้ คือ 1) การขาดความรู้และความเข้าใจในการสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่มีเอกลักษณ์จึงทำให้ภาพลักษณ์ของตราสินค้าและผลิตภัณฑ์ไม่มีความชัดเจนในใจของผู้บริโภค 2) ขาดการใช้รูปแบบในการนำเสนอขายสินค้าที่ชัดเจนและต่อเนื่องจึงทำให้ภาพลักษณ์ของตราสินค้าและผลิตภัณฑ์ไม่เกิดการย้ำเตือนในใจของผู้บริโภค และ 3) บรรจุภัณฑ์ที่เลือกใช้ในชุมชนไม่มีความสอดคล้องกับข้อบังคับและกฎหมายที่กำหนดทั้งภายในและต่างประเทศ ดังนั้นบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนเลือกใช้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมนุษย์และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งไม่สามารถส่งเสริมภาพลักษณ์ให้กับองค์กรและสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม 2550)

หลังจากสิ้นสุดโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2550 คณะผู้วิจัยได้ติดตามการนำเอาผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาส พบว่า กลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสที่เข้าร่วมการวิจัยไม่ได้นำเอาผลงานการออกแบบที่คณะผู้วิจัยสร้างสรรค์ให้ไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าผลงานการออกแบบมีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ของบุคคลอื่น และสามารถช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนของคนพิการและผู้ด้อยโอกาสก็ตาม และจากการประชุมหารือร่วมกับผู้นำชุมชนของคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2550 ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะผู้วิจัย สรุปได้ว่าสาเหตุที่คนพิการและผู้ด้อยโอกาสไม่ได้นำเอาผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง หลังจากสิ้นสุดโครงการวิจัย เนื่องจากเหตุผล 3 ประการ คือ ประการแรก คนพิการไม่ได้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของในผลงานการออกแบบ เนื่องจากผู้วิจัยได้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ ตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ให้กับคนพิการทั้งหมด โดยคนพิการไม่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการคิดตั้งแต่เริ่มต้น แต่หากเป็นการนำเอาผลงานขอคำปรึกษาและความคิดเห็นจากคนพิการและผู้ด้อยโอกาสเท่านั้น หลังจากสรุปผลงานการออกแบบร่วมกัน คณะผู้วิจัยก็ได้้นำเอาผลงานการออกแบบไปขอรับการคุ้มครองใต้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ชื่อของหน่วยงานของคณะผู้วิจัย เนื่องจากผลงานการออกแบบเป็นผลงานที่เกิดจากกระบวนการวิจัย ถึงแม้ว่าคณะผู้วิจัยได้แจ้งว่าคนพิการและผู้ด้อยโอกาสให้สามารถมาขอใช้สิทธิ์ได้จาก

หน่วยงานต้นสังกัดอย่างเป็นทางการแล้วก็ตาม แต่คนพิการและผู้ด้อยโอกาสไม่มีความเข้าใจในขั้นตอนการขอใช้สิทธิ์ ดังนั้นคนพิการและผู้ด้อยโอกาสจึงไม่ได้ดำเนินการขอใช้สิทธิ์อย่างเป็นทางการ ประการที่สอง คนพิการไม่สามารถหาวัตถุดิบและวัสดุเพื่อการผลิตในชุมชนของตนเองได้ หลังจากที่ได้ใช้วัตถุดิบและวัสดุที่มีอยู่หมดไป เนื่องจากคณะผู้วิจัยเป็นคนจัดซื้อและจัดหามาให้ภายใต้งบประมาณวิจัยทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น บรรจุภัณฑ์ถุงกระดาษ ถุงผ้า และกล่องพลาสติก เป็นต้น ถึงแม้ว่าคณะผู้วิจัยจะให้ข้อมูลแหล่งที่มาของวัตถุดิบ และบอกสถานที่ในการจัดซื้อวัตถุดิบและวัสดุต่าง ๆ แล้วก็ตาม คนพิการและผู้ด้อยโอกาสไม่สะดวกที่จะเดินทางเข้าไปจัดซื้อวัตถุดิบนอกชุมชนด้วยตนเอง และไม่สามารถสั่งซื้อวัตถุดิบหรือวัสดุทางโทรศัพท์หรือไปรษณีย์ได้ เนื่องจากคนพิการส่วนใหญ่ไม่สามารถทำธุรกรรมทางการเงินผ่านธนาคารได้ด้วยตนเอง และประการที่สุดท้าย ผลงานการออกแบบโดยคณะผู้วิจัยไม่สอดคล้องกับต้องการของกลุ่มผู้ซื้อตลาดอีกต่อไปหลังจากสิ้นสุดโครงการวิจัย เนื่องจากความต้องการของกลุ่มผู้ซื้อได้เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้กลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสไม่มีความรู้ด้านการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ ดังนั้นกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสจึงไม่สามารถพัฒนาผลงานการออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ซื้อที่เพิ่มมากขึ้นได้ด้วยตนเอง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบกราฟิก ตราสินค้า และการบรรจุภัณฑ์มีส่วนช่วยให้กลุ่มเป้าหมายสามารถรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรในใจได้อย่างชัดเจน ซึ่งการออกแบบอย่างยั่งยืนเป็นแนวคิด ในการออกแบบที่คำนึงถึงสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ซึ่งสามารถทำได้โดยการเลือกใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนและสามารถหาทดแทนได้ง่าย ใช้กรรมวิธีการผลิตที่สะอาด และไม่เพิ่มขยะหรือมลภาวะเป็นพิษต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีความสอดคล้องกับศักยภาพในการผลิตของคนในชุมชนและความต้องการในการใช้งานของคนในชุมชนที่เพิ่มมากขึ้น จะสามารถช่วยให้เกิดการสร้างงานและรายได้ให้กับคนในชุมชน พร้อมทั้งช่วยลดมลภาวะเป็นพิษจากพลังงานเชื้อเพลิงจากการขนส่ง ลดต้นทุน และปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์ได้ (Walker 1998; Walker 2006) แต่จากการคิดสะท้อนกลับของคณะผู้วิจัย พบว่า ผลงานการออกแบบในโครงการวิจัยที่ผ่านมาไม่ใช้การออกแบบอย่างยั่งยืน เนื่องจากคณะผู้วิจัยคำนึงถึงการเลือกใช้วัตถุดิบและกรรมวิธีการผลิตที่มีอยู่ในชุมชน จึงทำให้เพิ่มต้นทุนในการผลิตให้กับผู้ผลิต และไม่ช่วยให้เกิดการสร้างงานและรายได้ให้กับคนในชุมชนอีกด้วย

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยมุ่งที่ศึกษาและวิจัยการออกแบบอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมกับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส เพื่อหาแนวทางการออกแบบสร้างภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนที่เหมาะสมกับการใช้งานของคนในชุมชน และสอดคล้องกับศักยภาพในการผลิตของคนพิการและผู้ด้อยโอกาสเพื่อช่วยให้เกิดการสร้างงานและรายได้ให้กับคนในชุมชน โดยเลือกใช้วัตถุดิบและกรรมวิธีการผลิตที่มีอยู่ในชุมชนและสะอาดเพื่อลดมลภาวะเป็นพิษต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งคำถามหลักของการวิจัยในครั้งนี้คือ อะไรคือภาพลักษณ์องค์กรที่กลุ่มคนพิการที่เข้าร่วมการวิจัยต้องการจะนำเสนอ และคนพิการที่เป็นผู้เข้าการวิจัยจะสามารถสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่สะท้อนตัวตนที่คนพิการต้องการที่จะนำเสนอได้อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลร่วมกับกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสที่เข้าร่วมการวิจัย เพื่อกำหนดแนวทางการออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน

- 1.2.2 ออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุกฎหมายอย่างยั่งยืนร่วมกับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการใช้งาน และประเมินผลงานการออกแบบร่วมกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกแบบ
- 1.2.3 สร้างองค์ความรู้ให้ นักศึกษาด้านการออกแบบ นักวิชาการ นักออกแบบ ชุมชนคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่อื่น ๆ และหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพอิสระสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตของการออกแบบ

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กร และบรรจุกฎหมายอย่างยั่งยืนสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนจะถูกกำหนด ภายหลังจากที่ได้มีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย และประชุมหารือร่วมกับผู้ร่วมเข้า การวิจัย

1.3.2 สถานที่ในการดำเนินงานวิจัย

สถานที่ในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ จะอยู่ภายในชุมชนของคนพิการและผู้ด้อยโอกาสที่เข้าร่วมการวิจัยเป็นหลัก เพื่อช่วยให้คนพิการสามารถทำงานร่วมกันได้ตลอดระยะเวลาของโครงการ เช่น ชมรม และสมาคมคนพิการของแต่ละจังหวัด เป็นต้น

1.3.3 ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัย 1 ปี ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2551 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2552

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ของโครงการวิจัยนี้ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้กลยุทธ์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research = PAR) กับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสที่ประกอบอาชีพอิสระโดยการรวมกลุ่มกันผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการดำรงชีพในพื้นที่ในเขตภาคกลาง เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเหตุผลหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. PAR ช่วยทำให้คณะผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความรู้และเข้าใจสภาพจริงร่วมกัน และได้คำถามวิจัยที่มีความหมายและตรงความสนใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. PAR ช่วยทำให้คณะผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมการวิจัยเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนในผู้เข้าร่วมการวิจัยที่ปฏิบัติงานร่วมกับคณะผู้วิจัย
3. PAR ช่วยให้เกิดการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น (Balcazar, Keys et al. 2006; นัยพงค์ 2551)

1.4.1 ประชากรและผู้เข้าร่วมการวิจัย

ประชากรของงานวิจัยนี้ คือ คนพิการทางการเคลื่อนไหว และทางด้านร่างกายที่มีการรวมกลุ่มกัน เพื่อประกอบอาชีพอิสระโดยการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นอยู่ในชุมชนของตนเอง ซึ่งประชากรที่เป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหว และทางด้านร่างกายที่มีภูมิลำเนาในเขตภาคกลาง ซึ่งประกอบไปด้วย 22 จังหวัด ดังนี้ 1) กรุงเทพฯ 2) นนทบุรี 3) สมุทรปราการ 4) อ่างทอง 5) พระนครศรีอยุธยา 6) ชัยนาท 7) กำแพงเพชร 8) ลพบุรี 9) นครนายก 10) นครปฐม 11) นครสวรรค์ 12) ปทุมธานี 13) เพชรบูรณ์ 14) พิจิตร 15) พิษณุโลก 16) สุโขทัย 17) สมุทรสาคร 18) สมุทรสงคราม 19) สระบุรี 20) สิงห์บุรี 21) สุพรรณบุรี และ 22) อุทัยธานี

ผู้เข้าร่วมการวิจัยของงานวิจัยในครั้งนี้ ไม่สามารถระบุจำนวนและพื้นที่การวิจัยได้ก่อนที่จะปฏิบัติการวิจัย เนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วมกับคนพิการที่มีความสมัครใจ และมีความประสงค์ ที่เข้าร่วมวิจัย ดังนั้น คณะผู้วิจัย จะสามารถจำนวนของผู้เข้าร่วมการวิจัย และพื้นที่การวิจัยในขั้นตอนแรกของการดำเนินงานวิจัย ดังแสดงในบทที่ 3

1.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์ แบบสังเกต และการสนทนากลุ่มย่อย ร่วมกับกลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัย และผลงานการออกแบบหุ่นจำลองต้นแบบ ซึ่งการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้จะใช้แบบผสมผสานกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์และสามารถเชื่อถือได้ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในวิจัยบางส่วนจะถูกสร้างขึ้นก่อนปฏิบัติการวิจัย จะแสดงในภาคผนวก ก และบางส่วนจะถูกสร้างขึ้นระหว่างการดำเนินงานวิจัย ซึ่งจะแสดงในภาคผนวก ข

1.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยนี้ คือ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นวิธีการสังเคราะห์ข้อมูลหรือสรุปรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบประเด็นปัญหาหรือตอบคำถามวิจัยให้ครบทุกข้อ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาหลายแนวคิดและทฤษฎี จากนั้นนำมาสร้างเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรม ซึ่งผู้วิจัยต้องเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง จากกระบวนการที่นักวิจัยเข้าไปสัมผัสปรากฏการณ์เริ่มต้นจากการเก็บข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสามารถแสดงข้อมูลนำเสนอในรูปแบบของตาราง และนำเสนอข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ เช่น การแสดงข้อมูลในรูปแบบใยแมงมุม (ภาษาอังกฤษ radar chart หรือ spider chart) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การใช้แนวคิด ทฤษฎี และสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ และลักษณะของกรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงคุณภาพมีดังนี้ คือ กรอบแนวคิดจะสร้างจากหลาย ๆ แนวคิด ทฤษฎี ซึ่งมีลักษณะเป็นสหสาขาวิชา และ การสรุปกรอบแนวคิดจะใช้ข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (ภาษาอังกฤษ grounded theory) ซึ่งกรอบแนวคิด ทฤษฎี เป็นสิ่งจำเป็นในการวิเคราะห์ข้อมูล เพราะกรอบแนวคิดจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถประเมินผลการวิจัยทางการออกแบบได้

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ประกอบไปด้วย การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ และการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ซึ่งการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลมีแนวทางการตรวจสอบ ดังนี้ 1) การนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดด้วยวิธีการพรรณนา โดยแสดงภาพของชุมชน และบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ที่ศึกษาอย่างละเอียด 2) ทำความเข้าใจกับผู้อ่านว่าข้อมูลนี้เป็นชีวิตจริงของบุคคลที่ปรากฏในเหตุการณ์ 3) บุคคลที่ศึกษาได้ตรวจสอบ และรับรองความถูกต้องของข้อมูล และ 4) ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (ภาษาอังกฤษ Triangulation) เป็นการแสดงความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกันในเวลาที่แตกต่างกัน สถานที่แตกต่างกัน และบุคคลแตกต่างกัน ส่วนการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล จะทำได้เมื่อเก็บข้อมูลไปได้ระยะหนึ่ง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการสังเกต อาจมีการขาดตกบกพร่องและไม่ครบถ้วน ขณะอยู่ในสนามก็สามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้ ซึ่งการตรวจสอบสามารถทำได้โดยการสรุปข้อมูลทันทีหลังจากเก็บข้อมูล ถ้าหากพบว่าเนื้อหาไม่สมบูรณ์ก็ให้เขียนหัวข้อที่ต้องการกลับไปเก็บเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ภายหลังได้ และข้อมูลที่ได้รับจากการบอกเล่าก็อาจจะสามารถตรวจสอบได้จากหลักฐานอื่น ๆ เพื่อในการประกอบคำบอกกล่าวหรือเล่าถึงเหตุการณ์นั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การจดบันทึก และการจัดทำดัชนีข้อมูล จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการใช้ข้อมูลเอกสาร ซึ่งการจดบันทึกข้อมูล สามารถแบ่งเป็นข้อเท็จจริง และความคิดเห็นของผู้วิจัยจะต้องไม่ปะปนกัน หลังจากนั้นจึงใส่ความคิดเห็น การตีความ การสรุป หรือ เชื่อมโยงเข้าสู่กรอบแนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย ส่วนการทำดัชนีข้อมูล เป็นการเลือกคำบางคำหรือประโยคในการจัดหมวดหมู่ข้อมูล เพื่อสะดวกในการเรียกข้อมูลมาใช้ เนื่องจากข้อมูลมีจำนวนมาก

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างบทสรุป และการพิสูจน์ ซึ่งสามารถทำข้อสรุปเบื้องต้นเป็นหัวข้อย่อย ๆ จากนั้นนำเอาข้อสรุปย่อย ๆ เหล่านั้นมาเชื่อมโยงกับเพื่อตอบคำถามวิจัย และเพื่อให้มั่นใจว่าบทสรุปมีความน่าเชื่อถือได้ โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า หรือ การลงมือทำการวิจัยซ้ำอีกครั้งโดยใช้กรอบแนวคิดและวิธีการวิจัยเหมือนเดิม เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าบทสรุปผลการวิจัยใหม่และเก่าเหมือนเดิมหรือไม่

1.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

กรอบแนวความคิดในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย ภาพลักษณ์องค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Image) และการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน (ภาษาอังกฤษ Sustainable Package Design)

1.5.1. ภาพลักษณ์องค์กร

ภาพลักษณ์องค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Image) คือ ภาพรวมทั้งหมดขององค์การเลือกที่จะให้บุคคลภายนอกองค์การรับรู้ จากประสบการณ์ หรือมีความรู้ความประทับใจในกิตติศัพท์ขององค์การ ตลอดจนความรู้สึกที่มีต่อองค์การโดยการกระทำหรือพฤติกรรมขององค์การ หรือประสบการณ์ใช้ผลิตภัณฑ์หรือการบริการขององค์การโดยตรง หรือได้รับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ (Riel and Balmer 1997; Gray and Balmer 1998; Bendixen and Abratt 2007) ส่วนคำว่า อัตลักษณ์องค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Identity) หมายถึง ตัวตนที่แท้จริงขององค์การ (Gray and Balmer 1998) โดยมีองค์การ (ภาษาอังกฤษ Organization) เป็นหลักฐานสนับสนุนอยู่เบื้องหลังของความเป็นจริงที่องค์กรกล่าวอ้าง (Christensen and Askegaard 2001)

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรเพื่อช่วยให้กลุ่มเป้าหมายสามารถรับรู้ความแตกต่างขององค์กรหนึ่งจากองค์กรอื่น ควรพิจารณาข้อมูล 7 มิติ ดังนี้ คือ

- 1) กลยุทธ์ขององค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Strategy) ที่สามารถช่วยให้ผู้นำองค์กรสามารถกำหนดตำแหน่งทางการตลาด
- 2) วัฒนธรรมขององค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Culture) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยกำหนดบ่งบอกถึงปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และคุณค่าที่บุคลากรในองค์กรยึดถือปฏิบัติในทิศทางเดียวกันจน
- 3) พฤติกรรมขององค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Behavior)
- 4) การออกแบบองค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Design)
- 5) โครงสร้างขององค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Structure) และ
- 6) การสื่อสารขององค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Communication)
- 7) อัตลักษณ์ของอุตสาหกรรม (ภาษาอังกฤษ Industry Identity) เพื่อสะท้อนให้เห็นแนวคิดในการผลิตสินค้าหรือให้บริการที่แตกต่างจากองค์กรที่มีอยู่ในตลาด หรือลักษณะธุรกิจเดียวกัน (Melewar and Karaosmanoglu 2006)

การประเมินประสิทธิภาพของการออกแบบภาพลักษณ์องค์กร จะต้องพิจารณาความคิดเห็นของบุคคลทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กร ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ความซื่อสัตย์ขององค์กร
- 2) มูลค่าของภาพลักษณ์องค์กรที่สามารถแปลงเป็นเงินได้
- 3) นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีองค์กรใช้ในการสร้างความแตกต่าง
- 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กรหรือจากภายนอกองค์กร ในการที่จะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข
- 5) บริการ หมายถึง กระบวนการของการปฏิบัติขององค์กรเพื่อให้ผู้อื่นหรือลูกค้า ได้รับความสุข ความสะดวก หรือความสบายอันเป็นการกระทำที่เกิดจากจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี
- 6) ความเชื่อมั่นของลูกค้าที่มีต่อความสามารถขององค์กรหรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบต่อองค์กรนั้น ๆ
- 7) จินตนาการขององค์กร หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ขององค์กรเพื่อบ่งบอกจุดขายที่แตกต่างขององค์กรได้
- 8) คุณภาพในการดำเนินการขององค์กรที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามข้อกำหนดที่ต้องการ โดยสินค้าหรือบริการนั้นสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า (Riel and Balmer 1997).

1.5.2 การออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน

การออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน (Sustainable Package Design) เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์หีบห่อที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ (Wendy 2009) ซึ่งจากการศึกษาและ

รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัย สรุปได้ว่า กลยุทธ์และหลักการ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ อย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วย

1. ประโยชน์ใช้สอยที่สอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานของคนในชุมชน เพื่อให้บรรจุภัณฑ์สามารถทำหน้าที่รองรับ ปกป้องคุ้มครองผลิตภัณฑ์ได้ดี อำนวยความสะดวกในการใช้งาน
2. วัสดุุดิบที่มีอยู่ในชุมชนและสามารถทดแทนได้ง่าย
3. เทคโนโลยีมีอยู่ในชุมชน
4. กระบวนการผลิตที่ประหยัดพลังงาน และไม่ขยะหรือมีสารพิษตกค้าง (SPA 2002; Boylston 2009; 2010)
5. วัฏจักรชีวิตที่ไม่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ สิ่งมีชีวิต และทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

การออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และสร้างกลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างให้กับองค์กรและกำหนดตำแหน่งให้กับองค์กรให้มีความแตกต่างได้อย่างชัดเจน (Riel and Balmer 1997; Melewar and Karaosmanoglu 2006)

1.6 คำสำคัญของการวิจัย

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กร, การออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน, คนพิการ, ผู้ด้อยโอกาส Corporate Identity Design, Sustainable Package Design, disabled people, disadvantaged people

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ความรู้ด้านการออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนสำหรับนักวิชาการ นักวิจัยทางการออกแบบ และนักศึกษาได้นำไปปรับใช้ได้

1.7.2 ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้รับความรู้จากการปฏิบัติงานวิจัยร่วมกับคณะผู้วิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาด้านออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนสำหรับกลุ่มหรือชุมชนของตนเอง

1.7.3 ชุมชนหรือองค์กรของคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่อื่นสามารถนำเอาความรู้จากกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้ไปปรับใช้ตามความเหมาะสม

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.8.1 ภาพลักษณ์องค์กร

ภาพลักษณ์องค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Image) คือ ภาพรวมทั้งหมดขององค์การเลือกที่จะให้บุคคลภายนอกองค์การรับรู้ จากประสบการณ์ หรือมีความรู้ความประทับใจในกิตติศัพท์ขององค์การ ตลอดจนความรู้สึกที่มีต่อองค์การโดยการกระทำหรือพฤติกรรมขององค์การ หรือประสบการณ์ใช้ผลิตภัณฑ์หรือ

การบริการขององค์การโดยตรง หรือได้รับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ (Riel and Balmer 1997; Gray and Balmer 1998; Bendixen and Abratt 2007)

1.8.2 บรรจุกฎเกณฑ์

บรรจุกฎเกณฑ์ หมายถึง สิ่งที่ทำหน้าที่รองรับหรือห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ เพื่อป้องกันผลิตภัณฑ์จากความเสียหายต่าง ๆ และ ช่วยอำนวยความสะดวกในการลำเลียง ขนส่ง เก็บรักษา จัดจำหน่ายและใช้งาน ตลอดจนแจ้งข้อมูลของผลิตภัณฑ์ หรือรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ ซึ่งปัจจุบันบรรจุกฎเกณฑ์ประกอบไปด้วย 3 ประเภท คือ บรรจุกฎเกณฑ์ปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ (Meyers 1998; คงเจริญเกียรติ 2541; แสนสุภา 2545) ในโครงการวิจัยนี้ บรรจุกฎเกณฑ์ หมายถึง บรรจุกฎเกณฑ์ปฐมภูมิ เป็นหลัก เนื่องจากเป็นบรรจุกฎเกณฑ์ที่มีส่วนสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์และภาพลักษณ์องค์กรได้

1.8.3 คนพิการ

คนพิการ หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ 2550) ในโครงการวิจัยนี้ คำว่า คนพิการ หมายถึง คนพิการทางการเคลื่อนไหว และทางด้านร่างกายเท่านั้น เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมากที่สุดในเขตภาคกลางที่ประกอบอาชีพอิสระจากฐานข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ คนพิการทางการเคลื่อนไหว คือ บุคคลที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องหรือการสูญเสียความสามารถของอวัยวะในการเคลื่อนไหว ได้แก่ มือ เท้า แขน ขา อาจมาจากสาเหตุอัมพาต แขน ขา อ่อนแรง แขน ขาขาด หรือภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังจนมีผลกระทบต่อการทำงานมือ เท้า แขน ขา

1.8.4 ผู้ด้อยโอกาส

ผู้ด้อยโอกาส หมายถึง ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนและได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติและภัยสงคราม รวมถึงผู้ที่ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ ตลอดจนผู้ประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบ อันจะส่งผลให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้ กลุ่มเป้าหมายในความรับผิดชอบ ได้แก่ คนยากจน บุคคลเร่ร่อน บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร ผู้พ้นโทษ ผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์และครอบครัว ซึ่งผู้ด้อยโอกาส (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ 2550) ในโครงการวิจัยนี้ ผู้ด้อยโอกาส หมายถึง คนพิการที่มีความยากจนทางด้านโอกาสทางการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นความยากจนประเภทหนึ่ง เพราะทำให้คนเหล่านี้ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรทางสังคมได้ ถือเป็นสาเหตุของการขาดแคลนสิทธิ ไม่ใช่การขาดแคลนทรัพยากรทางสังคมโดยตรง แต่สามารถนำไปสู่การขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิต ต้องตกอยู่ในความเสี่ยง ความไม่มั่นคงในการดำรงชีวิต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วมกับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง เป็นงานวิจัยที่มีแนวคิดและทฤษฎีจากสาขาวิชาการออกแบบกราฟิกเป็นหลัก จากศึกษาเอกสารและรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัย สรุปเนื้อหาสำคัญได้ ดังนี้

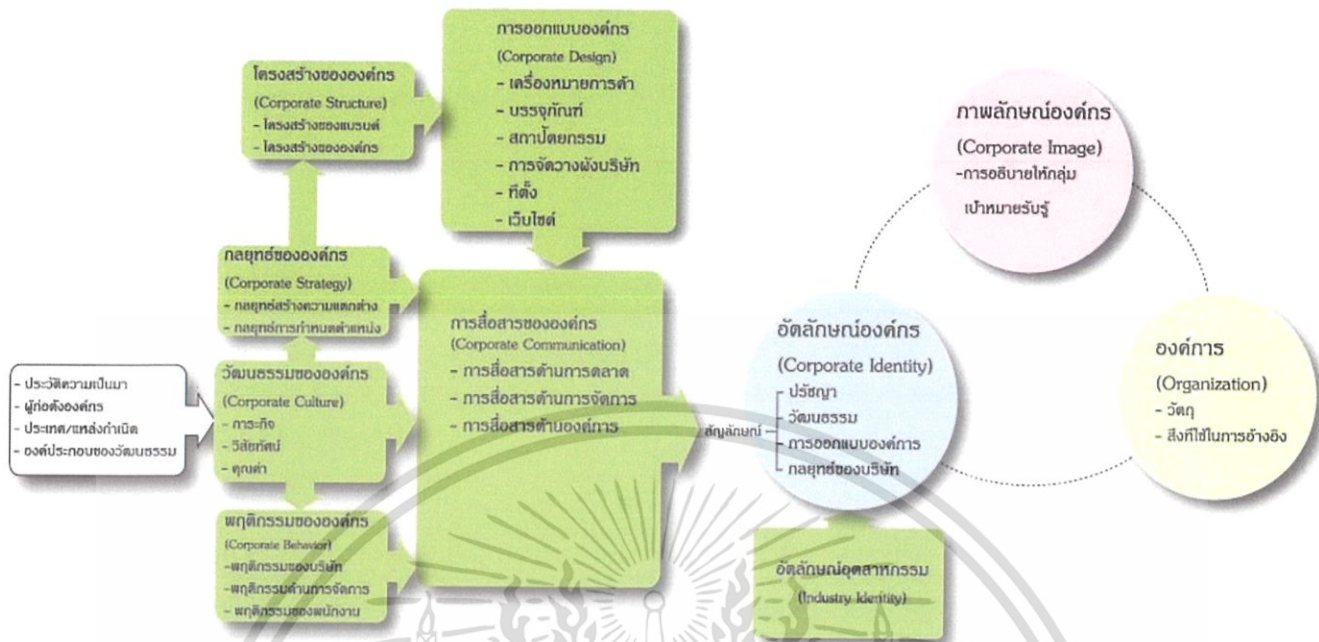
- 2.1 การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน
- 2.2 ประโยชน์ใช้สอยของภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน
- 2.3 หลักการและกลยุทธ์การออกแบบ
- 2.4 การประเมินผลการออกแบบ
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน

การออกแบบ (ภาษาอังกฤษ design) หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นสามารถรับรู้หรือจับต้องได้ หรือกระบวนการการแก้ปัญหา (Erlhoff and Marshall 2008) ส่วนคำว่า ภาพลักษณ์องค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Image) หมายถึง ภาพรวมทั้งหมดขององค์กรเลือกที่จะให้บุคคลภายนอกองค์กรรับรู้ความเป็นตัวตนที่แท้จริงขององค์กร และสามารถบ่งบอกถึงความแตกต่างขององค์กรหนึ่งจากองค์กรอื่นได้ โดยผ่านประสบการณ์การใช้งานผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์กร หรือ การรับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ หรือบริการ และพฤติกรรมขององค์กร (Riel and Balmer 1997; Gray and Balmer 1998; Bendixen and Abratt 2007)

การออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน (ภาษาอังกฤษ Sustainable Package Design) หมายถึง การสร้างสรรค์หีบห่อในการบรรจุสินค้า หน้าที่หลักของบรรจุภัณฑ์จะต้องมีประโยชน์ใช้สอยสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งาน สามารถปกป้องคุ้มครองสินค้าที่อยู่ภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์จะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจในชุมชน ดังนั้นบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนจึงควรเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรของบรรจุภัณฑ์ ประหยัดทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน มีต้นทุนในการผลิตที่ผู้บริโภคสามารถยอมรับได้ และช่วยลดปริมาณขยะในชุมชนโดยการเลือกวัสดุที่ใช้สามารถหมุนเวียนกลับมาสู่กระบวนการผลิตใหม่ได้อีก และที่สำคัญจะต้องมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค (SPA 2002; Sonneveld, James et al. 2005; Lewis 2007; Erik Svanes, Mie Vold et al. 2010)

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กร และการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน มีความเชื่อมโยงกัน เนื่องจากบรรจุภัณฑ์สามารถถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ตัวแทนในการสื่อสารตัวตนที่แท้จริงขององค์กรหนึ่ง ๆ ที่มีการผลิตและจำหน่ายสินค้าในชุมชน ให้กลุ่มเป้าหมายภายนอกองค์กรให้สามารถรับรู้และเข้าใจได้โดยง่าย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ เป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบภาพลักษณ์ (ภาษาอังกฤษ Corporate Design) ดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แนวคิดและทฤษฎีในการออกแบบภาพลักษณ์องค์กร
ที่มา: ประยุกต์จาก T.C. Melewar and Elif Karaosmanoglu 2006 และ Lars Thoger Christensen and Soren Askegaard, 2001.

อัตลักษณ์องค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Identity) หมายถึง ตัวตนที่แท้จริงขององค์กร (Gray and Balmer 1998) โดยมีองค์การ (ภาษาอังกฤษ Organization) อยู่เบื้องหลังของความเป็นจริงที่องค์กรกล่าวอ้าง (Christensen and Askegaard 2001) ซึ่งการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรที่เข้มแข็งสามารถดึงดูดให้มีบุคลากรที่มีคุณภาพและความสามารถสูงมาทำงานด้วย และช่วยกระตุ้นให้บุคลากรภายในองค์กรเกิดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองเพิ่มมากขึ้น (Bendixen and Abratt 2007)

การออกแบบอัตลักษณ์เป็นการสร้างสรรค์สัญลักษณ์ตัวแทนเพื่อบ่งบอกตัวตนที่แท้จริงขององค์กรและความแตกต่างขององค์กร (Christensen and Askegaard 2001) ซึ่งการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร เป็นการบูรณาการหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน คือ การออกแบบกราฟิก การสื่อสารขององค์กรแบบผสมผสาน และกลยุทธ์เชิงบูรณาการ (Riel and Balmer 1997) เพื่อสร้างภาพรวมทั้งหมดขององค์กรเลือกที่จะให้บุคคลภายนอกองค์กรรับรู้ถึงจิตตคติขององค์กร และความแตกต่างขององค์กรหนึ่งจากองค์กรอื่น จะต้องพิจารณาข้อมูล 7 มิติ ดังแสดงในภาพที่ 2.2

มิติที่ 1 การสื่อสารขององค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Communication) หมายถึง การส่งข้อมูลข่าวสารถึงบุคลากรในองค์กรและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งการสื่อสารสามารถเป็นได้ทั้งแบบควบคุม และแบบไม่ควบคุม โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการสื่อสารแบบควบคุม จะประกอบไปด้วย 1) การสื่อสารทางการตลาดที่บ่งบอกถึงผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่ และการส่งเสริมการขาย เพื่อสนับสนุนงานของฝ่ายขายขององค์กร 2) การสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อเพิ่มการร่วมลงทุนของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และ 3) การสื่อสารด้านการจัดการจะมุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ต้องการให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้รับรู้ถึงจิตตคติขององค์กร เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.2 รายละเอียดใน 7 มิติของการสร้างอัตลักษณ์องค์กร
ที่มา: ประยุกต์จาก T.C. Melewar and Elif Karaosmanoglu, 2007.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนการสื่อสารแบบไม่ควบคุม ส่วนใหญ่เกิดจากบุคลากรขององค์กรได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรภายนอกองค์กร ดังนั้นพฤติกรรมของบุคลากรสามารถลดภาพลักษณ์ในเชิงลบขององค์กร และสามารถเพิ่มความเชื่อมั่นและไว้วางใจให้กับภาพลักษณ์องค์กรได้

มิติที่ 2 การออกแบบองค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Design) หมายถึง การสร้างสรรค์ภาพสัญลักษณ์ตัวแทนเพื่อบ่งบอกตัวตนที่แท้จริงขององค์กร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ชื่อองค์กร 2) คำขวัญ หรือ คำโฆษณา 3) เครื่องหมายการค้า หรือ ตราสัญลักษณ์ 4) สี และ 5) ตัวพิมพ์ นอกจากนี้ ภาพสัญลักษณ์ตัวแทน สามารถสื่อความหมายผ่านสิ่งอื่น ๆ ได้ เช่น ผลิตภัณฑ์ สถานที่ที่ตั้งขององค์กร การตกแต่งภายในองค์กร และอื่น ๆ ที่สื่อถึงวัฒนธรรมขององค์กร เช่น สื่อโฆษณา ชุดพนักงาน บรรจุภัณฑ์ และของแถมต่าง ๆ ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการใช้ภาพสัญลักษณ์ตัวแทนมี 2 ประการ คือ ประการแรกของการใช้ภาพสัญลักษณ์ตัวแทนเพื่อเป็นตัวแทนที่ถ่ายทอดถึงคุณค่าและปรัชญาขององค์กร และประการที่สองของการใช้ภาพสัญลักษณ์ตัวแทนเพื่อสนับสนุนการสื่อสารขององค์กรระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และกลุ่มลูกค้า

มิติที่ 3 วัฒนธรรมขององค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Culture) เป็นพื้นฐานอันสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ องค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรมขององค์กร ประกอบไปด้วย ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ คุณค่า และหลักการที่บุคลากรในองค์กรยึดถือปฏิบัติในทิศทางเดียวกันจนเป็นที่ยอมรับของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร นอกจากนี้ ผู้ก่อตั้งองค์กร และถิ่นกำเนิดขององค์กร มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อวัฒนธรรมขององค์กรที่เป็นอยู่ และองค์ประกอบของวัฒนธรรมทำให้การบริหารงานและการดำเนินงานขององค์กรแตกต่างกันออกไป

มิติที่ 4 พฤติกรรมขององค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Behavior) เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ แต่พฤติกรรมขององค์กรสามารถรับรู้ได้ผ่านพฤติกรรมของบุคลากรภายในองค์กรที่สะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ขององค์กรได้ ดังนั้น การฝึกอบรมบุคลากรภายในองค์กรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนั้นพฤติกรรมขององค์กรด้านการบริหารและการจัดการภายในองค์กร สามารถช่วยให้บุคลากรขององค์กร และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียรับรู้ถึงอัตลักษณ์ขององค์กรได้เช่นเดียวกัน

มิติที่ 5 โครงสร้างขององค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Structure) ประกอบไปด้วยโครงสร้างขององค์กร และโครงสร้างของแบรนด์ คำว่าแบรนด์ในที่นี้ หมายถึง ตราสินค้า ตามหน้าที่ของโครงสร้างของแบรนด์สามารถช่วยทำให้อัตลักษณ์องค์กรมีความโดดเด่นและจดจำได้ง่ายในตลาดเป้าหมาย และสามารถช่วยให้กลุ่มเป้าหมายสามารถใช้ในการบ่งบอกความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันขององค์กรหนึ่งออกจากผลิตภัณฑ์ขององค์กรอื่นได้ ส่วนโครงสร้างขององค์กร หมายถึง การปกครองตามลำดับชั้นที่มีการแบ่งผู้บังคับบัญชาไปตามระดับของสายงานการบริหาร และมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถรายงานผล แจ้งเหตุ หรือขอความช่วยเหลือในสายงานได้โดยตรง ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างโครงสร้างของอัตลักษณ์องค์กรเข้มแข็งได้โดยการใช้ชื่อและภาพเพื่อบ่งบอกตราสินค้าอย่างต่อเนื่องให้กลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ร่วมกับการใช้งานผลิตภัณฑ์ หรือ บริการ

มิติที่ 6 อัตลักษณ์ของอุตสาหกรรม (ภาษาอังกฤษ Industry Identity) มีความสำคัญในการสร้างคุณลักษณะเฉพาะขององค์กรให้แตกต่างจากคู่แข่งได้ เพราะอัตลักษณ์ของอุตสาหกรรมสามารถสะท้อนให้เห็นแนวคิดในการผลิตสินค้าหรือให้บริการที่แตกต่างจากองค์กรที่มีอยู่ในตลาด หรือลักษณะธุรกิจเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น บริษัทน้ำมัน หรือ ธนาคาร เป็นต้น เนื่องจากอัตลักษณ์ของอุตสาหกรรมเป็นอิทธิพลมากต่อการดำเนินงานในองค์กรและให้บริการแก่ผู้บริโภค ที่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้ร่วมลงทุนในอนาคตให้ความสนใจอย่างยิ่ง

มิติที่ 7 กลยุทธ์ขององค์กร (ภาษาอังกฤษ Corporate Strategy) เป็นแม่แบบการจัดการที่ช่วยให้ องค์กรสามารถแข่งขันในตลาดได้ ซึ่งกลยุทธ์ขององค์กร ประกอบไปด้วย กลยุทธ์การสร้าง ความแตกต่างให้กับ ผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์กรได้ และกลยุทธ์การกำหนดตำแหน่งทางการตลาด ซึ่งทั้งสองกลยุทธ์สามารถ ช่วยเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์องค์กรได้ (Melewar and Karaosmanoglu 2006)

กล่าวโดยสรุป การออกแบบอัตลักษณ์องค์กรที่ดีสามารถช่วยส่งเสริมให้ภาพลักษณ์องค์กรมีความ ชัดเจนในตลาดเป้าหมาย และช่วยทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถรับรู้ความแตกต่างระหว่างองค์กรหนึ่งจาก องค์กรอื่นได้ และสามารถจดจำลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์หรือบริการ และกิตติศัพท์ขององค์กรได้จนขึ้นใจ

2.2 ประโยชน์ใช้สอยของภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุกฎหมายอย่างยั่งยืน

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและการออกแบบบรรจุกฎหมายอย่างยั่งยืนที่ชัดเจน และโดดเด่นในใจ ของกลุ่มเป้าหมาย จะมีประโยชน์ต่อองค์กรที่เป็นเจ้าของภาพลักษณ์องค์กรนั้น ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ หรือ บริการขององค์กร
2. สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ซื้อ หรือลูกค้า
3. กระตุ้นให้เกิดการลงทุนร่วมเพิ่มขึ้น
4. ดึงดูดบุคลากรที่มีคุณภาพและมีความสามารถมาร่วมทำงานด้วย
5. ช่วยกระตุ้นและผลักดันให้เกิดบุคลากรที่มุ่งมั่นและทุ่มเทต่อองค์กร (Christensen and Askegaard 2001)

ส่วนการออกแบบบรรจุกฎหมายอย่างยั่งยืน ที่สามารถคุ้มครองผลิตภัณฑ์ให้มีความสะอาดและความ ปลอดภัยต่อผู้บริโภค สะดวกในการใช้งาน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิต มีประโยชน์ต่อองค์กร ดังนี้

1. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร รวมทั้งตราสินค้า ผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์กร
2. ช่วยลดต้นทุนในการผลิต เพราะการเลือกใช้วัสดุในการผลิตที่มีประสิทธิภาพ
3. เพิ่มมูลค่าให้กับความพยายามทุก ๆ ประการ ที่จะทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพในด้านการผลิต และการจัดส่งสินค้า หรือบริการ จากผู้ผลิตสินค้า ถึงผู้ซื้อ หรือลูกค้า
4. ช่วยให้สินค้าสามารถจัดจำหน่ายในตลาดเป้าหมายได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายกำหนด
5. สร้างศักยภาพในการแข่งขันในตลาดเป้าหมาย
6. สร้างปฏิบัติสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ผลิตและผู้ซื้อ หรือลูกค้า (SPA 2002)

ดังนั้น การออกแบบภาพลักษณ์องค์กร และบรรจุกฎหมายอย่างยั่งยืนที่ดี สามารถสร้างชื่อเสียงที่ดีให้กับ องค์กร และสามารถดึงดูดให้มีบุคลากรที่มีคุณภาพมาร่วมทำงานด้วย และเกิดการร่วมลงทุนเพิ่มมากขึ้น ที่ สำคัญได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากลูกค้า และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งการออกแบบที่ดีและมี ประสิทธิภาพจะต้องอาศัยหลักการและกลยุทธ์การออกแบบ ดังจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

2.3 หลักการออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุกฎหมายอย่างยั่งยืน

2.3.1 หลักการออกแบบภาพลักษณ์องค์กร

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรที่มีประสิทธิภาพจะต้องสามารถบ่งบอกตัวตนที่แท้จริงขององค์กรและสื่อสารคุณลักษณะเฉพาะขององค์กรให้กลุ่มเป้าหมายสามารถรับรู้ได้และช่วยให้กลุ่มเป้าหมายสามารถบอกความแตกต่างระหว่างผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์กรหนึ่งออกจากผลิตภัณฑ์และบริการขององค์กรอื่นได้ ซึ่ง T.C Melewar และ Elif Karaosmanoglu (2006: p 855) ได้กล่าวว่า หลักการออกแบบขององค์กรมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติการขององค์กร ซึ่งหลักการออกแบบจะมีการกำหนดเป้าหมายคุณค่า และพันธกิจขององค์กรอย่างชัดเจน และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดทำคู่มือแนะนำและให้แนวทางการปฏิบัติของบุคลากรภายในองค์กรทุกระดับ (Melewar and Karaosmanoglu 2006)

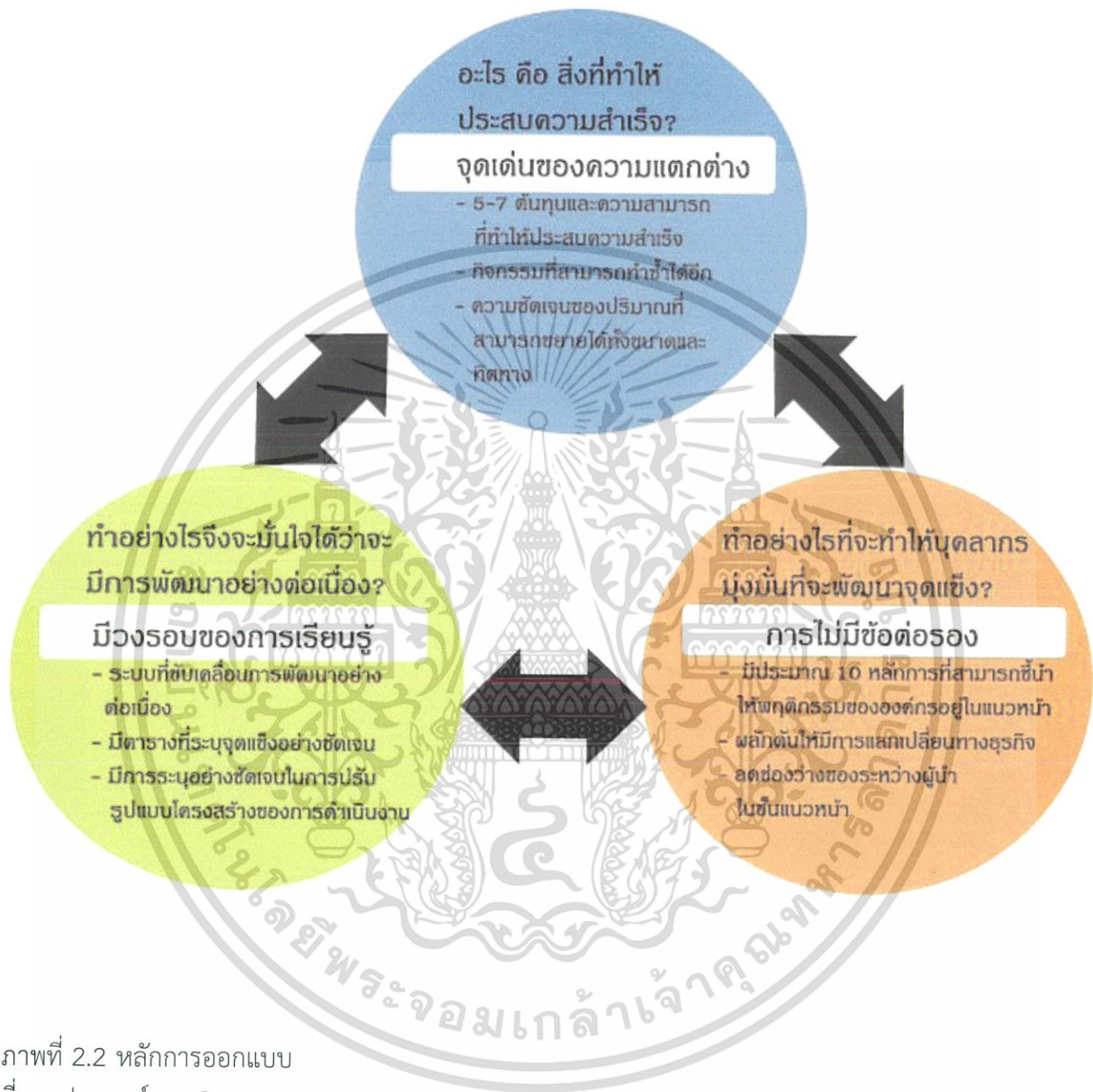
หลักการออกแบบเพื่อให้ได้ความเปรียบทางเชิงธุรกิจให้กับองค์กรอย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วย 3 หลักการ หลัก ๆ คือ การกำหนดจุดเด่นที่แตกต่างขององค์กร การมีวงรอบของการเรียนรู้ และการไม่มีข้อต่อรอง ดังแสดงในภาพที่ 2.2 ซึ่งหลักการออกแบบแรก คือ การกำหนดจุดเด่นที่แตกต่าง องค์กรสามารถทำได้ โดยการตั้งคำถามว่า องค์กรลักษณะใดที่คุณต้องการทำงานด้วย ซึ่งคำตอบของคำถามนี้จะช่วยให้ผู้นำองค์กรสามารถกำหนดตำแหน่งทางการตลาดขององค์กรได้ชัดเจน คำถามถัดไปคือ อะไรคือสิ่งที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ซึ่งคำถามนี้จะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดจุดเด่นของความแตกต่างได้ โดยการใช้ต้นทุนทางทรัพยากรและความสามารถประมาณ 5-7 อย่างที่มีอยู่ในองค์กร เพื่อช่วยผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จ และสามารถทำซ้ำได้อีก นอกจากนี้จุดเด่นที่แตกต่างสามารถปรับขยายได้ทั้งขนาดและทิศทางในอนาคต

การมีวงรอบของการเรียนรู้ เป็นหลักการออกแบบที่องค์กรควรพิจารณาใช้ในการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยการตั้งคำถามว่า ทำอย่างไรจึงจะมั่นใจได้ว่าองค์กรจะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการมีวงรอบของการเรียนรู้เป็นระบบที่สามารถช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้และช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์และการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ด้วยวิธีการคิดสะท้อนเพื่อหาจุดดี จุดด้อย และแนวทางการพัฒนาในขั้นตอนต่อไปได้ และการใช้ตารางระบุจุดแข็งให้เห็นอย่างชัดเจนจะสามารถช่วยกำหนดทิศทางในการปรับโครงสร้างของการทำงานในขั้นต่อไปให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การที่ไม่มีข้อต่อรอง คือ หลักการออกแบบสุดท้ายที่องค์กรจะต้องกำหนดให้ชัดเจน และวางกลยุทธ์ โดยการตั้งคำถามว่า ทำอย่างไรที่จะทำให้บุคลากรภายในองค์กรมุ่งมั่นที่จะพัฒนาจุดแข็งขององค์กรร่วมกัน การที่องค์กรจะบรรลุเป้าหมายนี้ได้ ผู้นำองค์กรจะต้องชี้ประโยชน์ที่จะได้รับอย่างชัดเจนให้บุคลากรทุกคนในองค์กรรับรู้และปฏิบัติไปในทิศทางเดียวเพื่อส่งเสริมให้องค์กรอยู่ในระดับแนวหน้าได้ ซึ่งหลักการที่จะทำให้พฤติกรรมขององค์กรมุ่งไปในทิศทางที่ผู้นำองค์กรต้องการโดยไม่มีข้อต่อรอง สามารถทำได้โดย

- 1) การเชื่อมโยงกับระบบปฏิบัติการให้อยู่ในระดับแนวหน้า
- 2) การสะท้อนให้เห็นประโยชน์และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานแบบมุ่งเป้า
- 3) การเสริมแรงเพื่อให้ข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันเข้มแข็งเพิ่มมากยิ่งขึ้น
- 4) ใช้กลยุทธ์เดิมในตลาดใหม่
- 5) ให้รางวัลและผลตอบแทนที่เป็นความหวังสูงสุดของบุคลากร เพื่อช่วยกระตุ้นให้บุคลากรมีการพัฒนายิ่ง ๆ ขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง

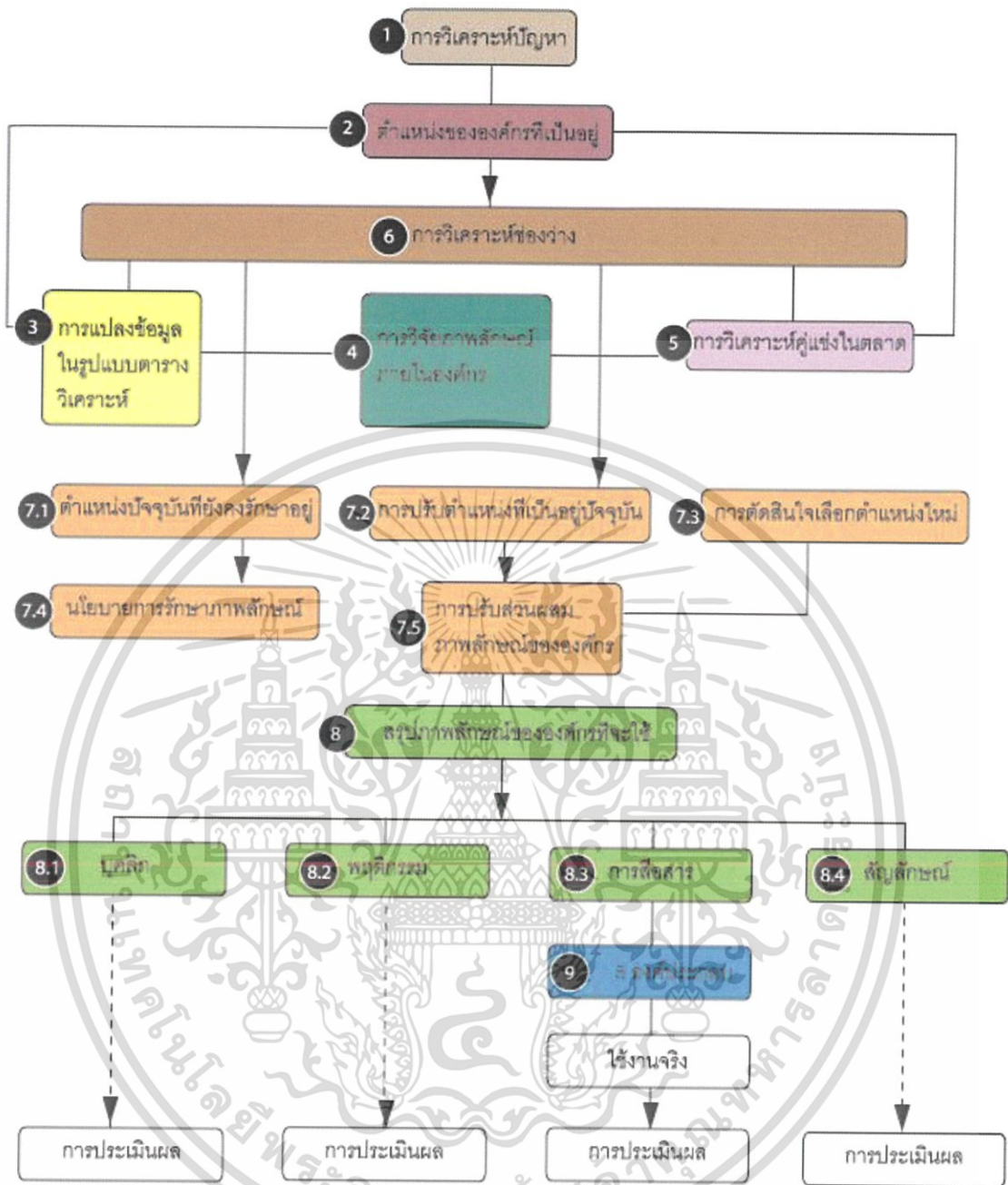
- 6) ให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง
- 7) กระตุ้นให้เกิดการทำงานอย่างกระตือรือร้น และกระปรี้กระเปร่า (Leavy 2013)

ภาพที่ 2.2 หลักการออกแบบ

ที่มา: ประยุกต์จาก Brian Leavy, 2013.

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กร เป็นกระบวนการสร้างสรรค์สัญลักษณ์ตัวแทนเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายและบุคคลภายนอกองค์กรได้รับรู้ตัวตนที่แท้จริงขององค์กร และสามารถช่วยให้กลุ่มเป้าหมายสามารถบอกถึงความแตกต่างขององค์กรหนึ่งจากองค์กรอื่นได้ ซึ่งขั้นตอนการออกแบบภาพลักษณ์องค์กร ประกอบด้วย 9 ขั้นตอนหลัก ดังแสดงในภาพที่ 2.3

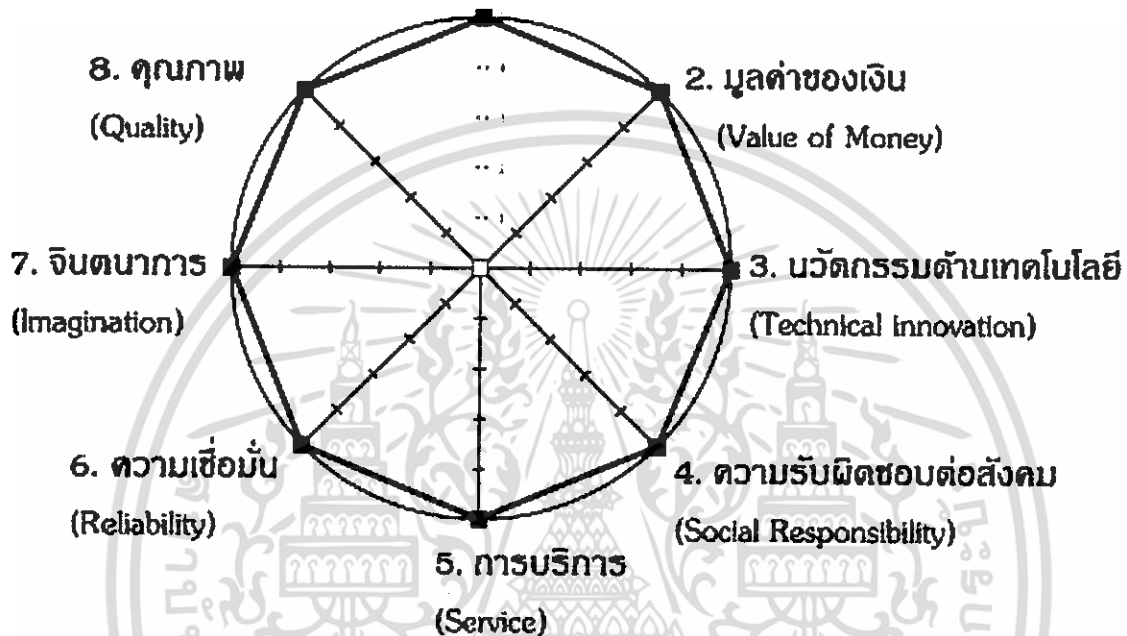
ภาพที่ 2.3 ขั้นตอนการพัฒนาภาพลักษณ์องค์กร

ที่มา: Cee B.M. van Riel and John M.T. Balmer, 1997: p. 340.

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาร่วมบุคลากรขององค์กร ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาตำแหน่งของภาพลักษณ์องค์กรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ขั้นตอนที่ 3 นำเอาข้อมูลที่ได้รับมาจัดระบบในรูปแบบของตารางวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นช่องว่าง และความเชื่อมโยงของข้อมูลต่าง ๆ และเพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหา ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการขั้นตอนที่ 4 คือ การวิจัยภาพลักษณ์องค์กรจากการรวบรวมความคิดเห็นจากบุคคลภายนอกองค์กร จากนั้นขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์คู่แข่งในตลาดปัจจุบัน และตลาดใหม่ ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ช่องว่างที่น่าจะเป็นโอกาสที่องค์กรควรใช้เป็นจุดสร้างความแตกต่างให้กับองค์กรขั้นตอนที่ 7 กำหนดตำแหน่งทางการตลาดให้กับภาพลักษณ์องค์กรที่มีอยู่ และการปรับตำแหน่งที่เป็นอยู่ หากตำแหน่งทางการตลาดใหม่ไม่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 7) จินตนาการขององค์กร (ภาษาอังกฤษ imagination) หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ขององค์กรเพื่อบ่งบอกจุดขายที่แตกต่างขององค์กรได้
- 8) คุณภาพ (ภาษาอังกฤษ quality) ในการดำเนินการขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามข้อกำหนดที่ต้องการ โดยสินค้าหรือบริการนั้นสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า (Riel and Balmer 1997).

1. ความซื่อสัตย์ (Integrity)

ภาพที่ 2.4 ตัวชี้วัดในการประเมินภาพลักษณ์องค์กร
ที่มา: ประยุกต์จาก Cees BM van Riel and John MT Balmer (1997)

2.3.2 หลักการและกลยุทธ์การออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน

การออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน เป็นแนวคิดในการออกแบบที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่ง Australia Packaging Covenant (2010) ได้กล่าวว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน จะต้องมีความเหมาะสมกับการใช้งาน มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในการผลิตบรรจุ เลือกใช้วัสดุที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมน้อยที่สุด และใช้ทรัพยากรที่สามารถหาทดแทนได้ง่าย ซึ่งหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วย

1. ความเหมาะสมกับการใช้งาน (ภาษาอังกฤษ Fit-For-Purpose)

ความเหมาะสมกับการใช้งาน เป็นหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยของบรรจุภัณฑ์เป็นสำคัญ ดังนั้น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่จะต้อง

- 1) มีประโยชน์ใช้สอยสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและความต้องการในการใช้งานของกลุ่มเป้าหมาย หรือ ผู้บริโภคในตลาดเป้าหมาย ทั้งนี้จะต้องมีราคาต้นทุนที่ไม่สูง
- 2) สามารถรองรับ และปกป้องคุ้มครองสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างกระบวนการผลิต ขนย้าย และจัดจำหน่าย
- 3) ให้ข้อมูลที่สำคัญแก่ผู้บริโภค และนำเสนอข้อมูลเพื่อส่งเสริมการขาย
- 4) สร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ในตลาดเป้าหมายได้
- 5) มีรูปทรงและขนาดสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งานที่ลูกค้าชื่นชอบ
- 6) มีระบบบ่งชี้ร่องรอยการแกะ หรือบรรจุภัณฑ์ด้านการแกะ
- 7) มีความง่ายในการเปิดใช้งานสำหรับผู้บริโภค
- 8) มีความปลอดภัยต่อการใช้งานสำหรับผู้บริโภค
- 9) มีความสอดคล้องกับข้อกำหนดและกฎหมาย (Holdway, Walker et al. 2002; 2010)

2. ประสิทธิภาพ (ภาษาอังกฤษ Effective)

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นหลักการออกแบบที่พิจารณาทั้งระบบของการบรรจุที่ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสังคมได้โดยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้สามารถรองรับและปกป้องคุ้มครองสินค้าตั้งแต่กระบวนการผลิตจนถึงการใช้งาน และแนะนำวิธีการกำจัดซากบรรจุภัณฑ์หลังการใช้งานอย่างถูกต้องและเหมาะสมให้กับผู้ใช้หรือผู้บริโภคนอกจากนั้นการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับการใช้งานอย่างประหยัดสามารถช่วยลดปริมาณในการทรัพยากรและต้นทุนในการผลิตได้ ซึ่งแนวคิดนี้สามารถช่วยส่งเสริมให้เกิดการบริโภคอย่างยั่งยืนและช่วยให้เกิดการบริโภคที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมอีกด้วย ซึ่งผู้ผลิตสามารถทำได้โดยการให้คำแนะนำแก่ผู้บริโภคถึงวิธีการกำจัดบรรจุภัณฑ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม หรือจัดการให้การระบบรับซากบรรจุภัณฑ์คืนจากผู้บริโภคโดยตรง หรือชี้แนะให้ผู้บริโภคเลือกใช้ระบบของการนำซากบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้ได้อีกที่มีอยู่ภายในชุมชน (Sonneveld, James et al. 2005; Lewis 2007)

3. ประสิทธิภาพ (ภาษาอังกฤษ Efficient)

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพเป็นหลักการออกแบบที่คำนึงถึงเวลา พลังงาน และเงินน้อยในการผลิต แต่ได้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับการใช้งาน สะอาดและปลอดภัยต่อมนุษย์ สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ ดังนั้นหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่ง เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้วัสดุและน้ำ เพิ่มปริมาณการใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และลดปริมาณของเสีย (Sonneveld, James et al. 2005; Lewis 2007)

4. วัฏจักรชีวิต (ภาษาอังกฤษ Cyclic)

หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่คำนึงถึงวัฏจักรชีวิตของบรรจุภัณฑ์ ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีกครั้ง หรือ การนำกลับไปสู่กระบวนการ

ผลิตใหม่ได้ หรือสามารถย่อยสลายได้เองโดยไม่ต้องใช้พลังงาน หรือเงินในการกำจัดซาก
บรรจุภัณฑ์หลังการใช้งาน โดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อหรือทิ้งสารพิษตกค้างจากการฝังกลบ
(Sonneveld, James et al. 2005; Lewis 2007)

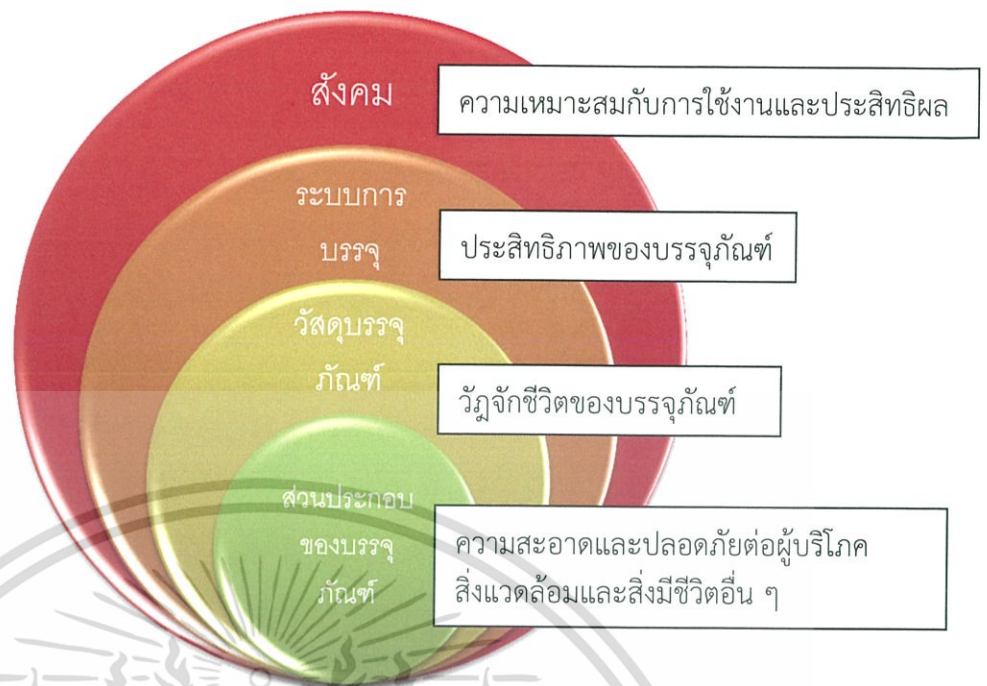
5. สะอาด (ภาษาอังกฤษ Clean)

หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนจะต้องคำนึงถึงความสะอาด ในที่นี้หมายถึง
ความสะอาดของระบบการผลิตและระบบการบรรจุเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถทำได้โดยการ
เลือกใช้วัสดุที่มาจากกรรมวิธีการผลิตที่สะอาด และเลือกใช้ระบบการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ไม่
ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษในอากาศและน้ำ ลดปริมาณแก๊สเรือนกระจก ลดปริมาณสารพิษ
ตกค้าง และลดปริมาณขยะที่เกิดจากกระบวนการผลิตบรรจุภัณฑ์ (Lewis 2007)

6. ปลอดภัย (ภาษาอังกฤษ Safe)

หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับความปลอดภัยต่อ
มนุษย์ สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อม ตลอดวัฏจักรชีวิตของบรรจุภัณฑ์ ตั้งแต่กระบวนการ
ผลิต การบรรจุและขณะใช้งาน จนกระทั่งหลังการใช้งาน โดยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ไม่
ก่อให้เกิดสารพิษปนเปื้อนกับสินค้า และไม่ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษต่อระบบนิเวศน์หากมี
การนำไปฝังกลบ (Sonneveld, James et al. 2005)

หลักการออกแบบที่ได้กล่าวมาข้างต้น มีส่วนสำคัญในแต่ละระดับแตกต่างกันออกไปถึง 4 ระดับ ดังนี้
สังคม ระบบการบรรจุ วัสดุบรรจุภัณฑ์ และส่วนประกอบของบรรจุภัณฑ์ (Sonneveld, James et al.
2005) ซึ่งหลักการออกแบบแรกมุ่งเน้นความเหมาะสมกับการใช้งานและประสิทธิผลของการออกแบบ จะมี
ความสำคัญอยู่ในระดับสังคม เนื่องจากเป็นหลักการที่คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยของบรรจุภัณฑ์ที่สอดคล้องกับ
ความต้องการของตลาดและการใช้งานของผู้บริโภค และสามารถช่วยเพิ่มคุณค่าในสังคมและพัฒนาเศรษฐกิจ
ได้ ส่วนหลักการออกแบบที่สองคำนึงถึงประสิทธิภาพ จะมีความสำคัญอยู่ในระดับของระบบการบรรจุ
เนื่องจากเป็นหลักการออกแบบที่ตระหนักถึงการลดปริมาณในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ วัสดุ และพลังงานใน
การผลิตบรรจุภัณฑ์เป็นหลัก และหลักการออกแบบที่สามคำนึงถึงวัฏจักรชีวิตของบรรจุภัณฑ์ จะมีความสำคัญ
ในระดับของวัสดุบรรจุภัณฑ์เป็นหลัก เนื่องจากหลักการออกแบบนี้เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการเลือกใช้
วัสดุเหมาะสมกับสินค้า ลักษณะการใช้งาน สามารถนำกลับมาใช้ได้อีก และส่งผลกระทบต่อแหล่ง
ทรัพยากรทางธรรมชาติตลอดวัฏจักรชีวิตของบรรจุภัณฑ์ตั้งแต่กรรมวิธีผลิตจนถึงหมดอายุการใช้งาน สุดท้าย
หลักการออกแบบที่สี่คำนึงถึงความสะอาด และปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม ที่มีความสำคัญในระดับ
ส่วนประกอบของบรรจุภัณฑ์ และระบบการบรรจุ ดังแสดงในภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 ระดับความเกี่ยวข้องของแต่ละหลักการออกแบบ
ที่มา: ประยุกต์จาก Kees Sonneveld, Karli James, Leanne Fitzpatrick, and Helen Lewis 2005.

หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนแต่ละข้อมีตัวชี้วัดอย่างชัดเจน ซึ่งตัวชี้วัดนี้สามารถช่วยให้ผู้ออกแบบกำหนดแนวทางในการประเมินผลการออกแบบได้ พร้อมทั้งกำหนดระดับของการได้ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนและตัวชี้วัด

หลักการออกแบบ	ตัวชี้วัด	ระดับของการใช้หลักการ
1. ความเหมาะสมกับการใช้งาน	1.1 มีประโยชน์ใช้สอยสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและผู้บริโภค ทั้งนี้ต้องมีราคาต้นทุนที่ไม่สูง	สังคม
	1.2 ทำหน้าที่รองรับและปกป้องคุ้มครองสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างกระบวนการผลิต ขนย้าย และจัดจำหน่าย	
	1.3 ให้ข้อมูลที่สำคัญแก่ผู้บริโภค และนำเสนอข้อมูลเพื่อส่งเสริมการขาย	
	1.4 สร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ในตลาดเป้าหมายได้	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	<p>1.5 มีรูปทรงและขนาดสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งานที่ลูกค้าชื่นชอบ</p> <p>1.6 มีระบบบ่งชี้ร่องรอยการแกะหรือบรรจุภัณฑ์ด้านการแกะ</p> <p>1.7 มีความง่ายในการเปิดใช้งาน</p> <p>1.8 มีความปลอดภัยต่อการใช้งานสำหรับผู้บริโภค</p> <p>1.9 มีความสอดคล้องกับข้อกำหนดและกฎหมาย</p>	
2. ประสิทธิภาพ	<p>2.1 ลดปริมาณของเสีย</p> <p>2.2 เพิ่มหน้าที่ประโยชน์ใช้สอย</p> <p>2.3 ป้องกันการก่อให้เกิดความจำเป็น</p> <p>2.4 ลดต้นทุนการผลิต</p> <p>2.5 ได้ผลกำไรตอบแทนเป็นที่น่าพอใจ</p>	สังคม
3. ประสิทธิภาพ	<p>3.1 เพิ่มสัดส่วนของผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์</p> <p>3.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่ง</p> <p>3.3 เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้พลังงาน</p> <p>3.4 เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้วัสดุ</p> <p>3.5 เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้น้ำ</p> <p>3.6 เพิ่มปริมาณการใช้วัสดุที่นำกลับมาใช้ได้</p> <p>3.7 ลดปริมาณของเสียในการฝังกลบ</p>	ระบบการบรรจุ
4. วัฏจักรชีวิตของบรรจุภัณฑ์	<p>3.1 การใช้วัสดุที่นำกลับมาสู่กลับมาผลิตได้อีก</p> <p>3.2 การใช้ซ้ำ</p> <p>3.3 สร้างระบบรองรับหรือใช้ระบบที่มาอยู่ในการรวบรวมบรรจุภัณฑ์กลับมาสู่กระบวนการผลิตได้อีก</p> <p>3.4 วัสดุย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ</p>	วัสดุการบรรจุ
5. สะอาด	<p>4.1 ลดสถานะเป็นพิษในอากาศ</p> <p>4.2 ลดสถานะเป็นพิษในน้ำ</p> <p>4.3 ลดปริมาณแก๊สเรือนกระจก</p>	ระบบการบรรจุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 22
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	4.4 ลดปริมาณสารพิษ	
	4.5 ลดปริมาณขยะ/ของเสีย	
6. ปลอดภัย	5.1 ความปลอดภัยต่อมนุษย์ในใช้งานในสภาวะต่าง ๆ	ส่วนประกอบของบรรจุภัณฑ์
	5.2 ไม่มีสารพิษปนเปื้อนกับสินค้า	
	5.3 ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษต่อระบบนิเวศน์ตลอดวัฏจักรชีวิต	

ที่มา: ประยุกต์จาก Lewis,et.al 2007: 4, Sonneveld, 2005:4.

วิธีการประเมินผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนที่เป็นมาตรฐาน คือ วิธีการ LCA = Life Cyclical Assessment ซึ่งเป็นวิธีการประเมินที่ได้รับพัฒนา เพื่อประเมินผลกระทบของบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมเป็นหลักตลอดวัฏจักรชีวิตตั้งแต่ระบบการผลิตจนถึงหลังการใช้งาน หรือ บางส่วนของระบบของการผลิต ในปี ค.ศ. 2010 Erick Svanes, Mie Vold, Hanne Moller. Merit Kvalvag Petersen, Hanne Larsen and Ole Jorgen Hanssen ได้เสนอว่า วิธีการประเมินผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน จะต้องพิจารณา รวมถึงการจัดจำหน่าย คุณภาพของปกป้องคุ้มครองผลิตภัณฑ์ การยอมรับทางการตลาด การสะดวกในใช้งานของผู้บริโภคด้วย ซึ่งมีรายละเอียดในการประเมิน ดังนี้

1. การประเมินผลด้านสิ่งแวดล้อมของระบบการบรรจุภาพรวม

การประเมินผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อมของระบบการบรรจุภาพรวม สามารถทำได้โดยการประเมินตาม 6 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) ความเข้มข้นโดยรวมของวัสดุบรรจุภัณฑ์ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ประเภท คือ โฟเบอร์ พลาสติก แก้ว โลหะ และไม้ 2) ความเข้มข้นของวัสดุที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีกโดยน้ำหนักรวม เพื่อคำนวณหาปริมาณของเสียที่เกิดจากบรรจุภัณฑ์ และปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติใหม่ทุกครั้งที่มีการผลิตบรรจุภัณฑ์ 3) ระดับของการเติม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับการเติมบนแทนวางสินค้า หรือ พาเลท (ภาษาอังกฤษ pallet) ระดับการเติมบรรจุภัณฑ์ปฐมภูมิในบรรจุภัณฑ์ทุติยภูมิ และระดับการเติมผลิตภัณฑ์ลงในบรรจุภัณฑ์ที่ใช้พื้นที่ในการขนส่งอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การใช้พลังงานในการผลิตบรรจุภัณฑ์ 5) แก๊สเรือนกระจกที่เกิดจากกรรมวิธีการผลิตบรรจุภัณฑ์ 6) ปริมาณของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิตบรรจุภัณฑ์

2. ราคาต้นทุนของการบรรจุสินค้าเพื่อการจำหน่าย

การประเมินผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน ด้านราคาต้นทุนของการบรรจุสินค้าเพื่อการจำหน่าย สามารถทำได้โดยการประเมินตาม 5 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) ราคาต้นทุนของวัสดุบรรจุภัณฑ์ 2) ราคาต้นทุนของกระบวนการบรรจุสินค้า 3) ราคาต้นทุนในการขนส่งจากโรงงานผลิตไปผู้ค้าส่ง และผู้ค้าย่อย 4) ราคาต้นทุน การจัดส่งสินค้าให้ผู้บริโภคผ่านระบบการจัดจำหน่ายลักษณะห่วงลูกโซ่ 5) ราคาต้นทุนการสูญเสียผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการผลิต

3. การปกป้องคุ้มครองคุณภาพของผลิตภัณฑ์

การประเมินผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน ด้านความสามารถในการปกป้องคุ้มครองคุณภาพของผลิตภัณฑ์ จะต้องพิจารณาจากคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยมีตัวชี้วัดในการประเมิน 6 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) การทดสอบทางจุลชีววิทยา 2) การสูญเสียในผลิตภัณฑ์ 3) ปฏิกริยาที่เกิดจากแสง 4) คุณภาพของพื้นผิว 5) การประเมินทางประสาทสัมผัส และ 6) สีของผลิตภัณฑ์

4. การยอมรับของตลาด คุณค่าของตราสินค้า และความเป็นไปได้ที่จะสูญเสีย

การประเมินผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน ด้านการยอมรับของตลาด คุณค่าของตราสินค้า และความเป็นไปได้ที่จะสูญเสีย สามารถทำได้โดยการพิจารณาตัวชี้วัด ดังนี้ 1) ตำแหน่งทางการตลาดของกลุ่มผลิตภัณฑ์ 2) ยอดจำหน่ายรายปี 3) การเปลี่ยนตลาดรายปี

5. ความสะดวกในการใช้งานของกลุ่มผู้บริโภค

การประเมินผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน ด้านความสะดวกในการใช้งานของกลุ่มผู้บริโภคสามารถทำได้โดยการพิจารณาตัวชี้วัด ดังนี้ 1) ง่ายในการใช้งาน 2) ง่ายต่อการกำจัดหลังการใช้งาน 3) ง่ายต่อการขนย้าย และง่ายต่อการจัดจำหน่าย (Erik Svanes, Mie Vold et al. 2010)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบภาพลักษณ์องค์กร ระหว่างปี ค.ศ. 1997 ถึง 2010 สรุปได้ว่า การวิจัยด้านการออกแบบภาพลักษณ์องค์กร สามารถใช้ระเบียบวิธีวิจัยได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลภายนอกองค์กร เช่น กลุ่มเป้าหมายในตลาดเป้าหมาย หรือลูกค้า รวมทั้งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับภาพลักษณ์องค์กร เช่น ผู้ร่วมลงทุนซึ่งองค์กรภายนอก และตัวแทนจัดจำหน่ายสินค้า เป็นต้น ซึ่ง Cees B.M. van Riel and John M.T. Balmer (1997: p.348) ได้กล่าวว่า วิธีการประเมินผลการออกแบบภาพลักษณ์องค์กร สามารถทำได้โดยการวิจัยเชิงปริมาณโดยการการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่อาจจะต้องใช้ระยะเวลาและเงินทุนในการดำเนินการสูง ดังนั้นวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการประเมินผลด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับผู้นำองค์กรร่วมกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรูปกราฟไทม์แมทซ์จะสามารถช่วยประหยัดเวลาและเงินทุนในการดำเนินการได้ ซึ่งตัวชี้วัดในการประเมินความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กร ประกอบไปด้วย 8 ตัวชี้วัด คือ 1) ความซื่อสัตย์ขององค์กรที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย 2) มูลค่าของเงินที่ภาพลักษณ์องค์กรสามารถถูกแปลงเป็นสินทรัพย์เงินทุนได้ 3) นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีที่องค์กรใช้ในการสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการ 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม 5) การบริการขององค์กร 6) ความเชื่อมั่นของลูกค้าที่มีต่อความสามารถขององค์กรหรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรนั้น ๆ 7) จินตนาการขององค์กรเพื่อสร้างความแตกต่างให้กับองค์กรได้ 8) คุณภาพในการดำเนินการขององค์กรที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามข้อกำหนด เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า (Riel and Balmer 1997). ดังนั้น วิธีการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ จึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย)Research Methodology คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ ((Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research = PAR) กับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสที่ประกอบอาชีพอิสระโดยการรวมกลุ่มกันผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการดำรงชีพในพื้นที่ในเขตภาคกลาง โครงการวิจัยนี้เลือกกลยุทธ์การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับคนพิการ ด้วยเหตุผลหลัก ประการ คือ 31) PAR ช่วยทำให้คณะผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความรู้และเข้าใจสภาพจริงร่วมกัน และได้คำถามวิจัยที่มีความหมายและตรงความสนใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) PAR ช่วยให้คณะผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมการวิจัยเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนในผู้เข้าร่วมการวิจัยที่ปฏิบัติงานร่วมกับคณะผู้วิจัย และ 3) PAR ช่วยให้เกิดการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น)Balcazar, Keys et al. 2006; นัยพงค์ (2551 ซึ่งเนื้อหาในบทที่ 3 ประกอบด้วย ประชากรและผู้เข้าร่วมการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและผู้เข้าร่วมวิจัย

ประชากรของงานวิจัยนี้ คือ คนพิการทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ที่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพอิสระโดยการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นอยู่ในชุมชนของตนเอง ซึ่งประชากรที่เป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหว และทางด้านร่างกายที่มีภูมิลำเนาในเขตภาคกลาง ซึ่งประกอบไปด้วย 22 จังหวัด ดังนี้ 1) กรุงเทพฯ 2) นนทบุรี 3) สมุทรปราการ 4) อ่างทอง 5) พระนครศรีอยุธยา 6) ชัยนาท 7) กำแพงเพชร 8) ลพบุรี 9) นครนายก 10) นครปฐม 11) นครสวรรค์ 12) ปทุมธานี 13) เพชรบูรณ์ 14) พิจิตร 15) พิษณุโลก 16) สุโขทัย 17) สมุทรสาคร 18) สมุทรสงคราม 19) สระบุรี 20) สิงห์บุรี 21) สุพรรณบุรี และ 22) อุทัยธานี จากฐานข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์คนพิการ ได้รวบรวมข้อมูลของคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระในเขตภาคกลาง ทั่วประเทศจำนวนทั้งสิ้น 288 ราย แต่มีการจัดตั้งกลุ่มคนพิการทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว เพื่อประกอบอาชีพ เพียง 7 กลุ่ม ในพื้นที่ 5 จังหวัด ดังนั้นจำนวนกลุ่มประชากรของงานวิจัยจึงมีเพียง 5 จังหวัด ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลของกลุ่มคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระในเขตภาคกลาง

ลำดับที่	รายชื่อจังหวัด	จำนวนกลุ่ม	หมายเหตุ
1	กรุงเทพฯ	1	องค์การทหารผ่านศึก
2	นนทบุรี	1	สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย
3	สมุทรปราการ	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
4	อ่างทอง	1	ชมรมคนพิการทุกประเภทจังหวัดอ่างทอง
5	พระนครศรีอยุธยา	1	สมาคมพัฒนาคนพิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลิตและจำหน่ายสบู่สมุนไพรฟองทิพย์
6	ชัยนาท	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ

7	กำแพงเพชร	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
8	ลพบุรี	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
9	นครนายก	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
10	นครปฐม	2	1.กลุ่มดินหอมมะลิ, เชือกป่าน 2.กลุ่มวาดภาพด้วยปาก ของสมาคมคนพิการทุกประเภท
11	นครสวรรค์	1	ชมรมคนตาบอดนครสวรรค์
12	ปทุมธานี	3	1. มูลนิธิสิริวัฒนาเซสเซียร์รังสิต 2. สมาคมคนตาบอดจังหวัดปทุมธานี 3. ชมรมคนพิการจังหวัดปทุมธานี
13	เพชรบูรณ์	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
14	พิจิตร	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
15	พิษณุโลก	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
16	สุโขทัย	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
17	สมุทรสาคร	1	ชมรมคนตาบอดผู้รักงานฝีมือ
18	สมุทรสงคราม	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
19	สระบุรี	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
20	สิงห์บุรี	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
21	สุพรรณบุรี	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ
22	อุทัยธานี	-	มีเพียงคนพิการรายบุคคลประกอบอาชีพอิสระ

ที่มา: ทำเนียบผลิตภัณฑ์คนพิการ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและพิทักษ์

ผู้เข้าร่วมการวิจัย ไม่สามารถระบุจำนวนและพื้นที่การวิจัยได้ก่อนที่จะปฏิบัติการวิจัย เนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วมกับคนพิการ ดังนั้น คณะผู้วิจัยกำหนดแนวทางการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย ดังนี้ 1) คนพิการทางร่างกายและการเคลื่อนไหว อายุ 25-45 ปี เพราะไม่อยู่ในระหว่างการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน 2) ผู้นำกลุ่มและสมาชิกมีความสมัครใจที่เข้าร่วมวิจัยกับคณะผู้วิจัย 4) มีความประสงค์ที่จะพัฒนาหรือออกแบบภาพลักษณ์องค์กรใหม่ และ 5) มีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน

3.2 เครื่องมือที่ใช้งานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์ แบบสังเกต และการสนทนากลุ่มย่อยร่วมกับกลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัย และผลงานการออกแบบหุ่นจำลองต้นแบบ ซึ่งการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้จะใช้แบบผสมผสานกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์และสามารถเชื่อถือได้ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในวิจัยที่ถูกสร้างขึ้นก่อนปฏิบัติการวิจัย จะแสดงในภาคผนวก ก และเครื่องมือการวิจัยถูกสร้างขึ้นระหว่างการดำเนินงานวิจัยซึ่งจะแสดงในภาคผนวก ข

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยนี้ คือ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นวิธีการสังเคราะห์ข้อมูล หรือสรุป รวบรวมข้อมูลเพื่อตอบประเด็นปัญหาหรือตอบคำถามวิจัยให้ครบทุกข้อ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาหลาย แนวคิดและทฤษฎี จากนั้นนำมาสร้างเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรม ซึ่งผู้วิจัยต้องเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง จากกระบวนการที่นักวิจัยเข้าไปสัมผัสปรากฏการณ์เริ่มต้นจากการเก็บข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูล ซึ่งสามารถแสดงข้อมูลนำเสนอในรูปแบบของตาราง และนำเสนอข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้เห็น ความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ

3.4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ดังแสดงในตาราง ที่ 3.1 ขั้นตอนที่ 1 การใช้แนวคิด ทฤษฎี และสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ และลักษณะของกรอบ แนวคิดในการวิจัยเชิงคุณภาพมีดังนี้ คือ กรอบแนวคิดจะสร้างจากหลาย ๆ แนวคิด ทฤษฎี ซึ่งมีลักษณะ เป็นสหสาขาวิชา และ การสรุปกรอบแนวคิดจะใช้ข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (ภาษาอังกฤษ grounded theory) ซึ่งกรอบแนวคิด ทฤษฎี เป็นสิ่งจำเป็นในการวิเคราะห์ข้อมูล เพราะกรอบแนวคิดจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถประเมินผลของการวิจัยทางการออกแบบได้

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ประกอบไปด้วย การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ และการ ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ซึ่งการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลมีแนวทางการตรวจสอบ ดังนี้ 1) การนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดด้วยวิธีการพรรณนา โดยแสดงภาพของชุมชน และบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ ที่ศึกษาอย่างละเอียด 2) ทำความเข้าใจกับผู้อ่านว่าข้อมูลนี้เป็นชีวิตจริงของบุคคลที่ปรากฏในเหตุการณ์ 3) บุคคลที่ศึกษาได้ตรวจสอบ และรับรองความถูกต้องของข้อมูล และ 4) ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (ภาษาอังกฤษ Triangulation) เป็นการแสดงความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกันในเวลาที่ แตกต่างกัน สถานที่แตกต่างกัน และบุคคลแตกต่างกัน ส่วนการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล จะทำได้ เมื่อเก็บข้อมูลไปได้ระยะหนึ่ง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการสังเกต อาจมีการขาดตก บกพร่องและไม่ครบถ้วน ขณะอยู่ในสนามก็สามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้ ซึ่งการตรวจสอบสามารถทำได้โดย การสรุปข้อมูลที่ทันทีหลังจากเก็บข้อมูล ถ้าหากพบว่าเนื้อหาไม่สมบูรณ์ก็ให้เขียนหัวข้อที่ต้องการกลับไปเก็บ เพิ่มเติมให้สมบูรณ์ภายหลังได้ และข้อมูลที่ได้รับจากการบอกเล่าก็อาจจะสามารถตรวจสอบได้จากหลักฐาน อื่น ๆ เพื่อในการประกอบคำบอกกล่าวหรือเล่าถึงเหตุการณ์นั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การจดบันทึก และการจัดทำดัชนีข้อมูล จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการใช้ข้อมูลเอกสาร ซึ่งการจดบันทึกข้อมูล สามารถแบ่งเป็นข้อเท็จจริง และความคิดเห็น ของผู้วิจัยจะต้องไม่ปะปนกัน หลังจากนั้นจึงใส่ความคิดเห็น การตีความ การสรุป หรือ เชื่อมโยงเข้าสู่กรอบ แนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย ส่วนการทำดัชนีข้อมูล เป็นการเลือกคำบางคำหรือประโยคในการจัดหมวดหมู่ ข้อมูล เพื่อสะดวกในการเรียกข้อมูลมาใช้ เนื่องจากข้อมูลมีจำนวนมาก

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างบทสรุป และการพิสูจน์ ซึ่งสามารถทำข้อสรุปเบื้องต้นเป็นหัวข้อย่อย ๆ จากนั้น นำเอาข้อสรุปย่อย ๆ เหล่านั้นมาเชื่อมโยงกับเพื่อตอบคำถามวิจัย และเพื่อให้มั่นใจว่าบทสรุปมีความน่าเชื่อถือ ได้ โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า หรือ การลงมือทำการวิจัยซ้ำอีกครั้งโดยใช้กรอบแนวคิดและวิธีการ วิจัยเหมือนเดิม เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าบทสรุปผลการวิจัยใหม่และเก่าเหมือนเดิมหรือไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	ขั้นตอนที่1	ขั้นตอนที่2	ขั้นตอนที่3	ขั้นตอนที่ 4
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	คัดเลือกผู้เข้าร่วมงานวิจัย	การศึกษาและรวบรวมข้อมูลร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย	วางแผนการปฏิบัติการ กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงาน และปฏิบัติงานออกแบบร่วมกันกับผู้เข้าร่วมการวิจัย	ประเมินผลงานการออกแบบใหม่ร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย
วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานวิจัย	เพื่อกำหนดผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับกลุ่มประชากร และมีความสมัครใจร่วมงานวิจัยในครั้งนี้	เพื่อกำหนดแนวทางการออกแบบที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของกลุ่มคนพิการและวัตถุประสงค์ของการออกแบบ	เพื่อปฏิบัติงานร่วมกันผู้เข้าร่วมการวิจัยในการหาแนวทางการออกแบบที่เหมาะสมกับการใช้งานและสร้างเครื่องวิจัยที่ใช้ในการดำเนินงานขั้นตอนต่อไป	เพื่อวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย
ประชากรและผู้เข้าร่วมการวิจัย	เชิญคนพิการที่มีการรวมกลุ่มกันผลิตและจำหน่ายสินค้าในเขตภาคกลางจำนวน 22 จังหวัดเข้าร่วมงานวิจัย	กลุ่มคนพิการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ คือ สมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ	ตัวแทนของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ	ตัวแทนของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ และลูกค้าสั่งซื้อผลิตสินค้าของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง	การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับผู้ที่เข้าร่วมการวิจัย	แบบสังเกตแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การอภิปรายกลุ่มร่วมกับผู้ที่เข้าร่วมการวิจัย	(1 แบบสัมภาษณ์ลูกค้าหลัก (2 การอภิปรายกลุ่มกับผู้เข้าร่วมการวิจัย (3 บันทึกประจำวันในด้านรายได้และคำสั่งซื้อของลูกค้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	การวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี และสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ และลักษณะของกรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิเคราะห์โดยตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ประกอบไปด้วย การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ และการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดบันทึกและการจัดทำดัชนีข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการใช้ข้อมูลเอกสาร	การวิเคราะห์โดยการสร้างบทสรุป และการพิสูจน์ ซึ่งสามารถทำข้อสรุปเบื้องต้นเป็นหัวข้อย่อย ๆ จากนั้นนำเอาข้อสรุปย่อย ๆ เหล่านั้นมาเชื่อมโยงกับเพื่อตอบคำถามวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4 ผลการวิจัย

เนื้อหาบทที่ 4 มุ่งเน้นการรายงานผลการวิจัย ที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย ระยะเวลา 1 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2551 ถึง วันที่ 30 เดือน กันยายน พ.ศ. 2552 ซึ่ง คณะผู้วิจัยได้แบ่งการรายงานผลการวิจัยออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- 4.1 ผลการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย
- 4.2 ผลการศึกษาและรวบรวมข้อมูลร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย
- 4.3 ผลการปฏิบัติการออกแบบร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย
- 4.4 ผลการประเมินผลการออกแบบใหม่ร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย

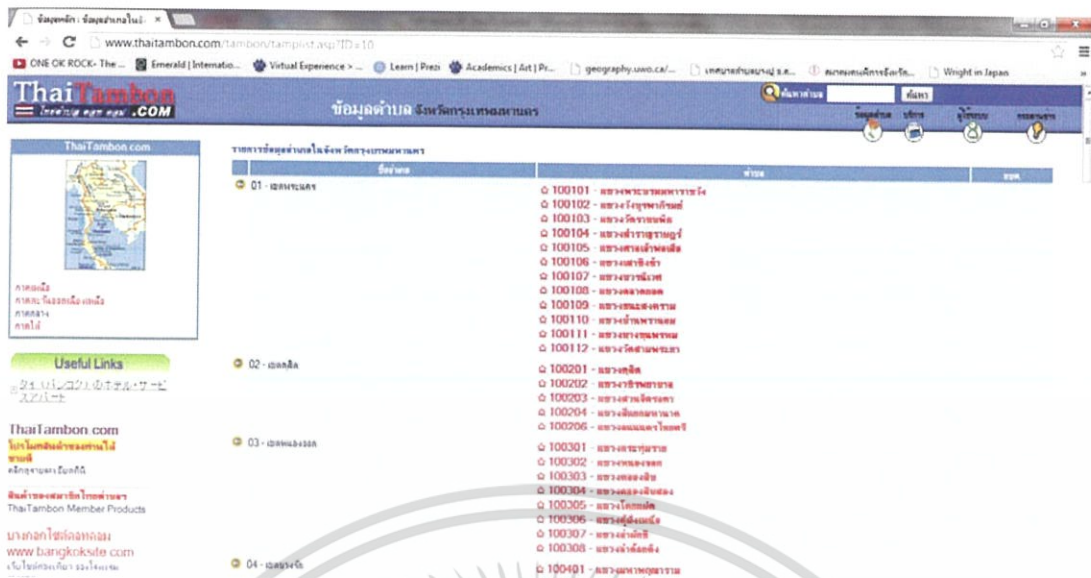
4.1 ผลการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลประชากรของงานวิจัยนี้ในทำเนียบผลิตภัณฑ์ของคนพิการ ที่จัดทำโดย สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์คนพิการ พบว่า กลุ่มคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระในเขตภาคกลาง จำนวน 22 จังหวัด มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว และทางด้านร่างกายเพื่อประกอบอาชีพอิสระโดยการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นอยู่ในชุมชนของตนเอง เพียง 7 กลุ่ม ภายใน 5 จังหวัด ดังนี้ คือ

1. จังหวัดนนทบุรี
2. จังหวัดอ่างทอง
3. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. จังหวัดนครปฐม
5. จังหวัดปทุมธานี

เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานวิจัยร่วมกับกลุ่มคนพิการในจังหวัดกรุงเทพฯ สมุทรปราการ และนนทบุรี ในปี พ.ศ. 2549-2550 จึงทำให้ผู้วิจัยรู้ว่า มีกลุ่มคนพิการที่รวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพอิสระนอกเหนือจากข้อมูลที่ปรากฏในทำเนียบผลิตภัณฑ์ของคนพิการ ยกตัวอย่างเช่น สมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ และกลุ่มคนพิการประกอบอาชีพอิสระ จังหวัดนนทบุรี เป็นต้น

นอกจากนั้นคณะผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นข้อมูลของกลุ่มผู้ผลิต จากฐานข้อมูล www.thai.tambon.com ในเขตภาคกลาง ผู้วิจัย พบว่า มีกลุ่มคนพิการได้มีการรวมกลุ่มกันผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้โครงการ OTOP ดังแสดงในภาพที่ 4.1 หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยได้จัดทำแผนที่เพื่อใช้ในการเตรียมการวางแผน และลงพื้นที่จริงต่อไป ดังแสดงในภาพที่ 4.2 ดังนั้นจำนวนกลุ่มประชากรของโครงการวิจัยนี้ รวมทั้งสิ้น 9 กลุ่ม ภายใน 6 จังหวัด

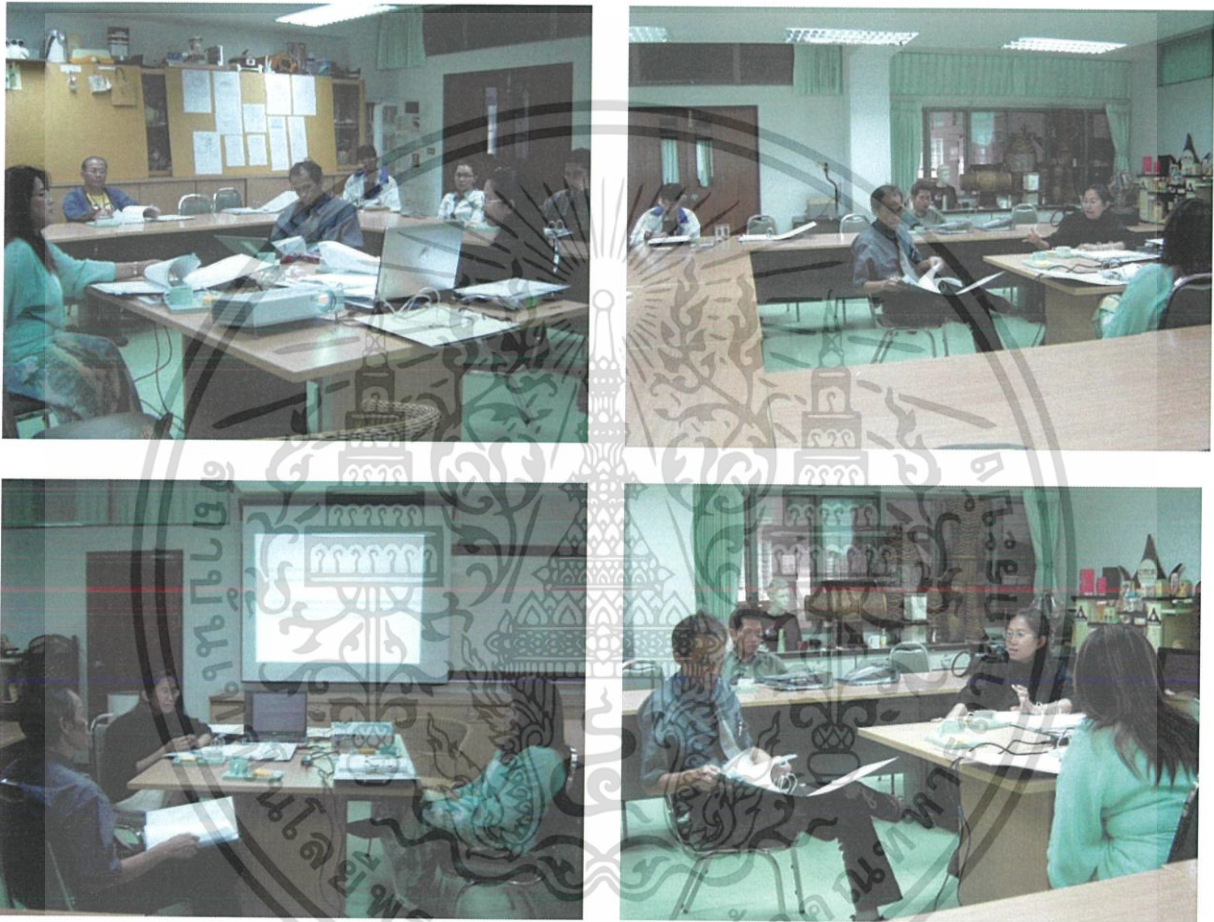
ภาพที่ 4.1 การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์

ภาพที่ 4.2 การจัดทำแผนที่สำหรับเตรียมการและวางแผนการลงพื้นที่จริง

จากการสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มในพื้นที่เป้าหมายจำนวน 9 กลุ่ม ในพื้นที่ 6 จังหวัด โดยใช้แบบสัมภาษณ์
 ในภาคผนวก ก คณะผู้วิจัย สรุปได้ว่า มีเพียง 1 กลุ่ม คือ สมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีความ
 ประสงค์ที่จะเข้าร่วมการวิจัย เพื่อพัฒนาภาพลักษณ์องค์กรร่วมกับคณะผู้วิจัย เนื่องจากเป็นกลุ่มคนพิการที่มี
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับคณะผู้วิจัยมาก่อน และได้มีการร้องขอให้คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการต่อเนื่องร่วมกับคณะกรรมการบริหารของสมาคมฯ เพื่อให้เกิดการพัฒนาภายในชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งจากการประชุมหารือของคณะผู้วิจัย ในภาพที่ 4.3 คณะผู้วิจัย สรุปได้ว่า สมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการเป็นกลุ่มที่เหมาะสมที่ เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกมากถึง 2,500 คน และสมาชิกส่วนใหญ่ คนพิการทางร่างกายและการเคลื่อนไหว อายุ 25-45 ปี และผู้นำกลุ่มมีความสมัครใจที่เข้าร่วมวิจัยกับคณะผู้วิจัยและมีความประสงค์ที่จะพัฒนาหรือออกแบบภาพลักษณ์องค์กรใหม่ รวมทั้งมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน

ภาพที่ 4.3 ภาพการประชุมของคณะผู้วิจัยเพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย

4.2 ผลการศึกษาและรวบรวมข้อมูลร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย

จากการสังเกตสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันภายในองค์กร และการอภิปรายกลุ่มร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย เพื่อวิเคราะห์ปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ของการออกแบบ ขอบเขตการออกแบบ วางแผนการดำเนินงาน และวิธีการประเมินผลการดำเนินงาน ดังภาพที่ 4.4 และ 4.5 คณะผู้วิจัย สรุปเนื้อหาสำคัญได้ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.4 ประมวลภาพจากการสังเกตสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.5 ภาพการอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย

4.2.1 ประวัติความเป็นมาขององค์กร และผู้ก่อตั้งองค์กร

สมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ ได้ก่อตั้งขึ้นโดยกลุ่มคนพิการที่สำเร็จการการศึกษาจากหลักสูตรการฝึกอาชีพของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง สังกัดกรม ประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย (เดิม) ตั้งอยู่ใน เขตตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีนายแฉล้ม อินทยาภรณ์ เป็นผู้นำในการรวมกลุ่มคนพิการที่มีความคิดเห็นตรงกัน มาประชุมเพื่อก่อตั้งสมาคมคนพิการครั้งแรก เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2525 และได้ขออนุญาต ตั้งสมาคมต่อนายทะเบียนสมาคม โดยใช้ชื่อว่า “สมาคมคนพิการพระประแดง” และได้รับอนุญาต ให้เป็นสมาคมตามหนังสืออนุญาต ทะเบียนเลขที่ ต. 226/2526 เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2526 โดยมีนายแฉล้ม อินทยาภรณ์ รักษาการนายกสมาคมฯ เป็นคนแรกระยะเวลา 1 ปี หลังจากนั้น ได้จัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี และให้มีการเลือกตั้งนายกสมาคมฯ ขึ้นใหม่โดยให้มี ระยะเวลา อยู่ในตำแหน่งการบริหารสมาคมฯ สมัยละ 2 ปี

4.2.2 ถิ่นกำเนิดองค์กร

สถานที่ตั้งของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ ในช่วงเริ่มต้นยังไม่มี อาคารสำนักงานของสมาคมฯ ต้องอาศัยบ้านนายกสมาคมฯ เป็นที่ทำการ ทำให้เกิดความลำบากทั้งต่อ เจ้าหน้าที่และสมาชิกที่มาติดต่องาน จนปี 2535 นายโต๊ะ คำคำ นายกสมาคมฯ พร้อมคณะกรรมการได้จัดทำ ฝ่าป่าการกุศล โดยได้นำสมาชิกโยกรถสามล้อเพื่อหาทุนและได้รับ บริจาคเงินจำนวน 278,296 บาท และมีผู้ ใจบุญอนุเคราะห์ขายตึกแถว 3 ชั้น 1 คูหา เนื้อที่ 16 ตารางวา ในวงเงินที่มีอยู่ พร้อมทั้งโอนกรรมสิทธิ์เป็นชื่อ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของสมาคมคนพิการพระประแดง เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2535 ณ ห้องเลขที่ 39/14 หมู่ 9 ตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ต่อมาในสมัยนายสิงห์คำ มณีจันสุข เป็นนายกของสมาคมฯ ได้เห็นปัญหาในการติดต่องานของ สมาชิก เนื่องจากที่ทำการของสมาคมฯ ตั้งอยู่บริเวณคอสะพาน ที่มีรถผ่านไปมาจำนวนมาก มีความเสี่ยงต่อ การเกิดอุบัติเหตุต่อสมาชิก หลังจากที่นายสิงห์คำ มณีจันสุข ได้รับเลือกเข้ามาเป็นนายกสมาคมฯ สมัยที่ 4 ระหว่าง พ.ศ. 2544-2548 จึงได้ระดมทุน จัดซื้อที่ดิน จำนวน 1 ไร่ 1 งาน 2 ตารางวา พร้อมทั้งก่อสร้าง อาคาร 2 ชั้น พื้นที่ใช้สอย 1,250 ตารางเมตร ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 12,747,699 บาท ณ เลขที่ 1/8 หมู่ 5 ตำบลบางกระสอบ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2547 โดยมี ฯพณฯ บรรหาร ศิลปะอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย อดีตนายกรัฐมนตรีคนที่ 22 ของประเทศไทย ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิด และใช้เป็นที่ทำการของสมาคมฯ มาจนถึงปัจจุบัน ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งนายสิงห์คำ มณีจันสุข ได้มุ่งมั่นที่จะพัฒนาสมาคมฯ เพื่อให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น จนได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมฯ ต่อมาจนถึงปัจจุบัน

4.2.3 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร

วิสัยทัศน์ของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนด้านคนพิการ พิทักษ์สิทธิและสนับสนุนงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ สังคม สวัสดิการ และกีฬา

พันธกิจของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างองค์กรคนพิการภาครัฐและเอกชนเพื่อการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพ คนพิการให้สามารถ ช่วยเหลือตนเองได้และเป็นที่ยอมรับของสังคม

วัตถุประสงค์ของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อสนับสนุนให้คนพิการได้รับการพัฒนาฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เพื่อการออกสู่สังคม อย่างมีประสิทธิภาพ

1. พัฒนาฝีมือ ทักษะความสามารถในด้านต่าง ๆ ของสมาชิกสมาคมคน พิการให้เป็นที่ยอมรับของสังคม
2. เสริมสร้างความเข้าใจของสังคม ให้มีทัศนคติและความรู้สึกที่ดี มีความเอื้ออาทร พร้อมให้โอกาสต่อคนพิการ
3. ประสานงานและช่วยเหลือคนพิการที่ทุพพลภาพอยู่ในครอบครัวที่ยากจนให้ได้รับการช่วยเหลือตลอดถึงการสังคมสงเคราะห์ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้กับครอบครัวอย่างมีความสุข
4. เป็นศูนย์กลางในการรวบรวม และเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ในวงการคนพิการให้สังคมได้รับทราบ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ

4.2.4 โครงสร้างขององค์กร

สมาคมคนพิการสมุทรปราการ มีโครงการองค์กรในรูปแบบคณะกรรมการที่มีจากการเลือกตั้งของสมาชิก โดยมีการดำเนินงาน ประกอบไปด้วย 12 ฝ่ายดังนี้

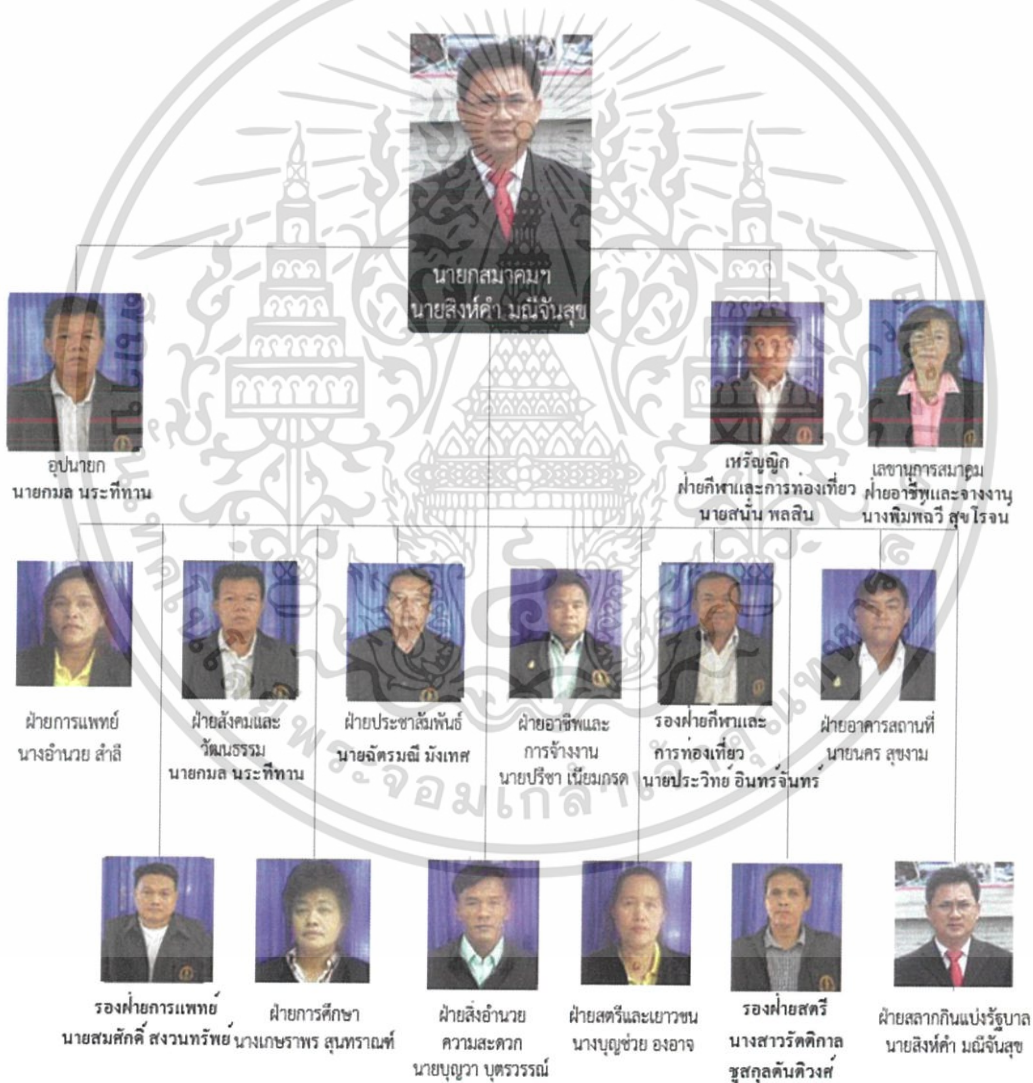
1. ฝ่ายส่งเสริมอาชีพและการจ้างงาน
2. ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา
3. ฝ่ายกีฬาและการท่องเที่ยว
4. ฝ่ายสังคมและวัฒนธรรมประเพณี
5. ฝ่ายสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรค
6. ฝ่ายสิทธิสตรีและเด็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ฝ่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล
8. ฝ่ายสวัสดิการ
9. ฝ่ายจัดหาทุน
10. ฝ่ายประชาสัมพันธ์
11. ฝ่ายการแพทย์
12. ฝ่ายสถานที่

4.2.5 คณะกรรมการบริหารองค์กร

สมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ มีคณะกรรมการบริหารองค์กรจากการเลือกตั้งทุก 2 ปี และแต่ละบุคลากรอาสาทำหน้าที่และรับผิดชอบในแต่ละฝ่ายโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ดังแสดงในภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 คณะกรรมการบริหารขององค์กร
ที่มา: ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.6 กิจกรรมหลักขององค์กร

สมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการมีกิจกรรมหลัก คือ การสร้างอาชีพให้กับสมาชิกคนพิการ จำนวน 2,500 คน ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลให้กับสมาชิก เพื่อนำไปจำหน่ายในพื้นที่ของตนเอง และมีการรวมกลุ่มคนพิการรับผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามคำสั่งของผู้ว่าจ้าง เช่น การผลิตดอกไม้ประดิษฐ์สำหรับวันแม่ สำหรับหน่วยงานของภาครัฐ และการผลิตภัณฑจากเศษผ้า และผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเรซิน เพื่อจำหน่ายในชุมชน ดังแสดงในภาพที่ 4.7 ดังนั้นสมาคมฯ จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 4.7 ภาพผลิตภัณฑ์ของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ

4.2.7 สถานที่และทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กร

สมาคมพิการจังหวัดสมุทรปราการมีสำนักงานในการให้บริการแก่สมาชิก และสถานที่สำหรับจัดจำหน่ายสลากกินแบ่ง ให้แก่สมาชิก และอุปกรณ์สำหรับการผลิตสินค้าตามคำสั่งของลูกค้า ดังแสดงในภาพที่ 4.8

ภาพที่ 4.8 สถานที่ของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ

4.2.8 การวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่จริงขององค์กร

จากการอภิปรายกลุ่มร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยการใช้การวาดภาพพระตมความคิด และตารางวิเคราะห์แบบ SWOTS คณะผู้วิจัย พบว่า องค์กรมีจุดแข็งทางด้านโครงสร้างขององค์กร และมีความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ในการผลิต มีบุคลากรที่มีทักษะหลากหลาย และมีผู้นำองค์กรที่มีความรู้และเข้มแข็ง พร้อมมีต้นทุนทางการสังคม และเงินทุน จึงทำให้องค์กรมีโอกาสที่จะเข้าถึงการสนับสนุนของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนพร้อมให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ และสามารถเข้าถึงในตลาดแบบรับจ้างผลิตงานแบบจ้างเหมาในองค์กรภาครัฐบาลและเอกชนได้ แต่เนื่องจากผลิตภัณฑ์/บริการของกลุ่มคนพิการคล้ายเหมือนกับผลิตภัณฑ์/บริการของผู้อื่น และองค์กรมีจำนวนของบุคลากรที่มีความสามารถด้านการผลิตและขาดบุคลากรทางด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของตลาด จึงทำให้ภาพลักษณ์องค์กรที่ไม่ชัดเจนในใจของกลุ่มเป้าหมายและที่สำคัญองค์การขาดความซื่อสัตย์ด้านที่มาของผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 4.9 ภาพการอภิปรายกลุ่มร่วมกับผู้เข้าร่วมวิจัย

ตารางที่ 4.1 ตารางวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่จริงขององค์กร

จุดแข็ง	จุดด้อย
<ul style="list-style-type: none"> - มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน - มีความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ในการผลิต - ผู้นำองค์กรมีความรู้และเข้มแข็ง - มีบุคลากรที่มีทักษะหลากหลาย - มีต้นทุนทางการสังคม และเงินทุน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลิตภัณฑ์/บริการของกลุ่มคนพิการคล้ายเหมือนกับผลิตภัณฑ์/บริการของผู้อื่น - มีบุคลากรด้านการผลิตน้อย - ขาดบุคลากรด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ - ขาดภาพลักษณ์องค์กรที่ชัดเจน
โอกาส	การคุกคาม
<ul style="list-style-type: none"> - มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนพร้อมให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ - สามารถเข้าถึงในตลาดแบบรับจ้างผลิตงานแบบจ้างเหมาในองค์กรภาครัฐบาลและเอกชนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดชื่อเสียงด้านที่มาจากผลิตภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.9 การวิจัยภาพลักษณ์องค์กรจากความคิดเห็นของบุคคลภายนอกองค์กร

จากการสัมภาษณ์ลูกค้า ตัวแทนจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสมาคมคนพิการ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ลูกค้าและ คณะผู้วิจัย สรุปได้ว่าภาพลักษณ์องค์กรของผู้เข้าร่วมการวิจัย ได้รับการยอมรับว่ามีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนในระดับพอใช้ ส่วนตัวชี้วัดอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงทั้งหมดเพื่อให้ภาพลักษณ์องค์กรเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจจากกลุ่มลูกค้า ตัวแทนจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร เช่น หน่วยงานของภาครัฐบาลและเอกชนที่ให้การสนับสนุนองค์กรของคนพิการในพื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ 4.2 และภาพที่ 4.10

ตารางที่ 4.2 การประเมินความคิดเห็นของบุคคลนอกองค์กรที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรใหม่

5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ปานกลาง 2 = พอใช้ 1 = ต้องแก้ไขปรับปรุง 0 = ไม่มีร่องรอยหลักฐานปรากฏ

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับค่าคะแนน					
		5	4	3	2	1	0
1	ความซื่อสัตย์ขององค์กร	5	4	3	2	1	0
2	มูลค่าของเงินที่ภาพลักษณ์องค์กรสามารถถูกแปลงเป็นสินทรัพย์ เงินทุนได้	5	4	3	2	1	0
3	นวัตกรรมด้านเทคโนโลยี	5	4	3	2	1	0
4	ความรับผิดชอบต่อสังคม	5	4	3	2	1	0
5	บริการ	5	4	3	2	1	0
6	ความเชื่อมั่นของลูกค้า	5	4	3	2	1	0
7	จินตนาการขององค์กร	5	4	3	2	1	0
8	คุณภาพ	5	4	3	2	1	0
คะแนนรวมทั้งหมด 40 คะแนน		คะแนนที่ได้รับ 9 คะแนน			2	7	

ภาพที่ 4.10 ผลการประเมินความคิดเห็นภาพลักษณ์องค์กรที่เป็นอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.10 สรุปภาพรวมของภาพลักษณ์องค์กรใหม่ที่ต้องการ

ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้กำหนดภาพลักษณ์องค์กรใหม่ โดยมุ่งเน้นการบริการรับจ้างผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น รับผิดชอบต่อหรือกระเป๋าลดโลกร้อนแก่หน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนในชุมชน วัตถุประสงค์ของการสื่อสารภาพลักษณ์องค์กรผ่านผลิตภัณฑ์ และเว็บไซต์ขององค์กร ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสาร คือ กลุ่มลูกค้าซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนในชุมชน เพื่อลดต้นทุนในการขนส่ง ส่วนช่องทางการสื่อสารภาพลักษณ์องค์กรใหม่ ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์ผ่านบุคลากรขององค์กร และเว็บไซต์ขององค์กร เพื่อช่วยให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภาครัฐบาลที่ต้องการสนับสนุนการมีงานทำของคนพิการ ดังนั้นหนังสือขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานราชการจึงมีความสำคัญยิ่งในการสื่อสารภาพลักษณ์องค์กร

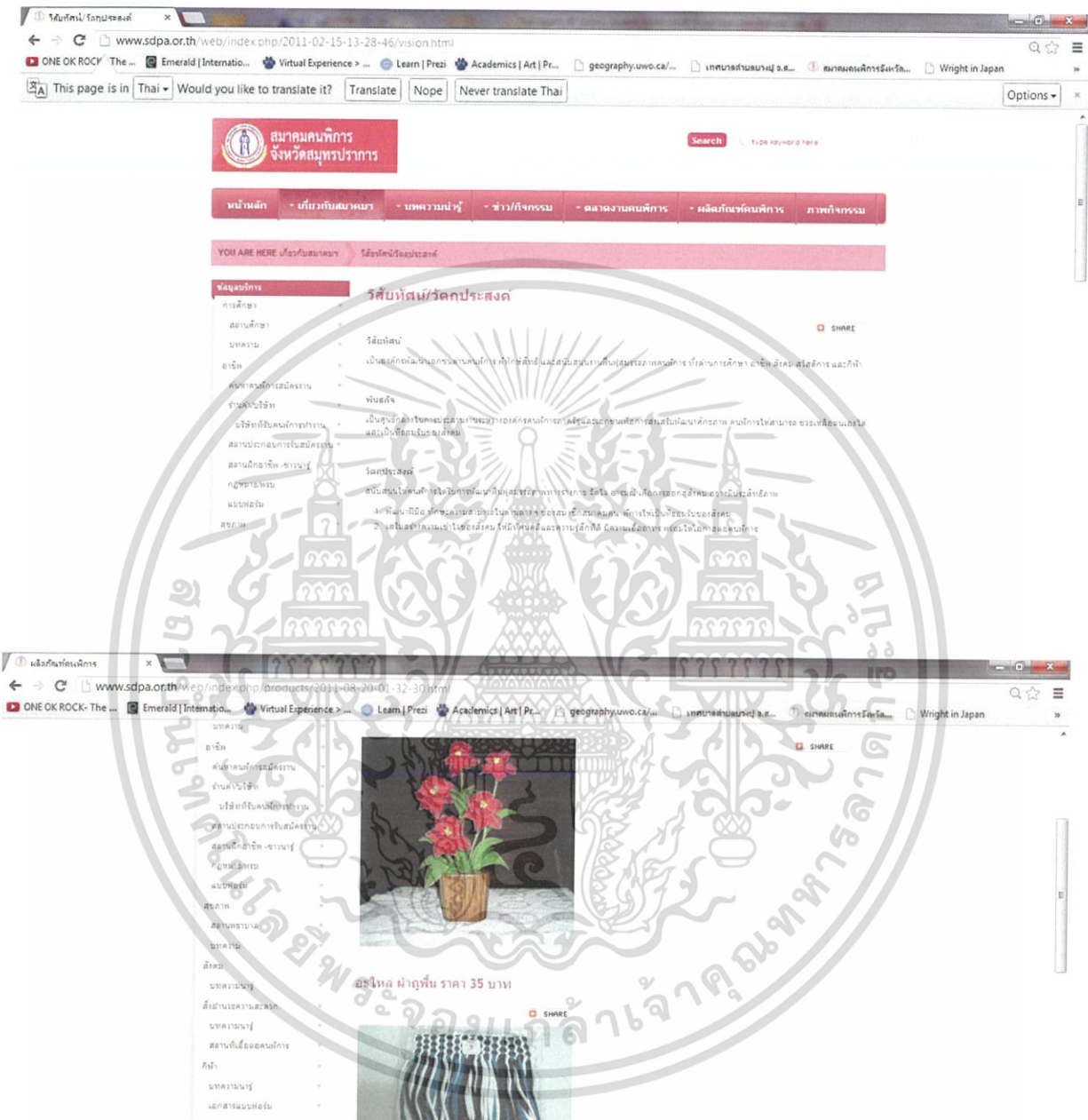
4.3 ผลการปฏิบัติการออกแบบร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปนำเสนอแก่กลุ่มเป้าหมายในหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนในชุมชน และจัดโครงการฝึกอบรมสมาชิกคนพิการ จำนวน 3 รุ่น รุ่นละ 30 คน โดยได้รับเงินทุนสนับสนุนโครงการจากสำนักงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2552 และได้รับการบริจาคจักรเย็บผ้าโรงงานอุตสาหกรรม จากบริษัทในเครือปูนซีเมนต์ไทย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต จำนวน 15 เครื่อง

ภาพที่ 4.11 กิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มจำนวนฝ่ายผลิตและศักยภาพผู้ผลิต เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้จ้างให้สมาชิกคนพิการที่มีความสามารถในการออกแบบและดูแลเว็บไซต์มาสร้างเว็บไซต์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูล และประชาสัมพันธ์กิจกรรมขององค์กรอย่างต่อเนื่อง พร้อมประกาศโฆษณาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของคนพิการที่เป็นสมาชิกของสมาคมคนพิการฯ อย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 4.12 สื่อประชาสัมพันธ์องค์กรในรูปแบบเว็บไซต์

ที่มา: <http://www.sdpa.or.th/web/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

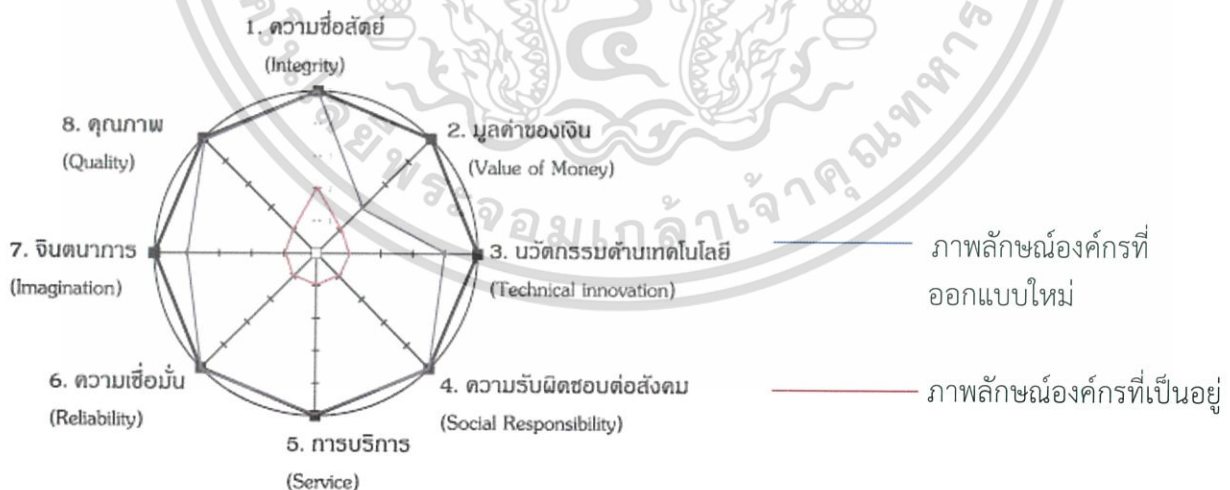
4.4 ผลการประเมินผลการออกแบบภาพลักษณ์องค์กรใหม่ร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ลูกค้าและตัวแทนจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสมาคมคนพิการในตลาดปัจจุบัน คณะผู้วิจัย สรุปได้ว่า ภาพลักษณ์องค์กรของผู้เข้าร่วมการวิจัย ได้รับการยอมรับว่ามีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนในระดับพอใช้ ส่วนตัวชี้วัดอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงทั้งหมดเพื่อให้ภาพลักษณ์องค์กรเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจจากกลุ่มลูกค้า ตัวแทนจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร เช่น หน่วยงานของภาครัฐบาลและเอกชนที่ให้การสนับสนุนองค์กรของคนพิการในพื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ 4.3 และภาพที่ 4.13

ตารางที่ 4.3 การประเมินความคิดเห็นของบุคคลนอกองค์กรที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรใหม่

5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ปานกลาง 2 = พอใช้ 1 = ต้องแก้ไขปรับปรุง 0 = ไม่มีร่องรอยหลักฐานปรากฏ

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับค่าคะแนน					
1	ความซื่อสัตย์ขององค์กร	5	4	3	2	1	0
2	มูลค่าของเงินที่ภาพลักษณ์องค์กรสามารถถูกแปลงเป็นสินทรัพย์เงินลงทุนได้	5	4	3	2	1	0
3	นวัตกรรมด้านเทคโนโลยี	5	4	3	2	1	0
4	ความรับผิดชอบต่อสังคม	5	4	3	2	1	0
5	บริการ	5	4	3	2	1	0
6	ความเชื่อมั่นของลูกค้า	5	4	3	2	1	0
7	จินตนาการขององค์กร	5	4	3	2	1	0
8	คุณภาพ	5	4	3	2	1	0
คะแนนรวมทั้งหมด 40 คะแนน		คะแนนที่ได้รับ 35 คะแนน		25	8	2	

ภาพที่ 4.13 ผลการประเมินความคิดเห็นภาพลักษณ์องค์กรที่เป็นอยู่และออกแบบใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมกับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง ซึ่งสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ เป็นองค์กรตัวแทนของคนพิการที่ได้เข้าร่วมการวิจัยเพื่อหาแนวการแก้ปัญหาให้กับชุมชนของตนเองและ สร้างองค์ความรู้ให้ผู้อื่นที่สนใจสามารถนำไปศึกษาและปรับใช้ต่อไปได้ตามความเหมาะสม ในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ค้นพบคำตอบสำหรับคำถามวิจัยดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งเน้นตอบคำถามหลัก 2 ข้อ คือ 1) อะไรคือภาพลักษณ์องค์กรที่กลุ่มคนพิการที่เข้าร่วมการวิจัยต้องการจะนำเสนอ และ 2) คนพิการที่เป็นผู้เข้าการวิจัยจะสามารถสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่สะท้อนตัวตนที่คนพิการต้องการที่จะนำเสนอได้อย่างไร

5.1.1 ภาพลักษณ์องค์กรของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ภาพลักษณ์องค์กรที่กลุ่มคนพิการที่เข้าร่วมการวิจัยต้องการจะนำเสนอให้บุคคลอื่นรับรู้ คือ สมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการเป็นองค์กรของคนพิการในจังหวัดสมุทรปราการเพื่อคนพิการในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการได้กำหนดตำแหน่งตนเอง เป็นองค์กรตัวแทนในการเข้าร่วมการวิจัย ที่มีการรวมกลุ่มในการสร้างอาชีพให้กับสมาชิก และมุ่งเน้นการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่คนพิการ และบุคคลภายนอกองค์กร โดยหาความร่วมมือแบบภาคีเพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา อาชีพ สิทธิ และการเข้าถึงของคนพิการตามกฎหมาย สุขภาพ สังคม สิ่งอำนวยความสะดวก และกีฬา

ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินงานหลัก ดังนี้ เพื่อสนับสนุนให้คนพิการได้รับการพัฒนาฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เพื่อการออกสู่สังคม อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการ 1) พัฒนาฝีมือ ทักษะความสามารถในด้านต่าง ๆ ของสมาชิกสมาคมคน พิการให้เป็นที่ยอมรับของสังคม 2) เสริมสร้างความเข้าใจของสังคม ให้มีทัศนคติและความรู้สึกที่ดี มีความเอื้ออาทร พร้อมให้โอกาสต่อคนพิการ 3) ประสานงานและช่วยเหลือคนพิการที่ทุพพลภาพอยู่ในครอบครัวที่ยากจนให้ได้รับ การช่วยเหลือ ตลอดถึงการสังคมสงเคราะห์ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้กับครอบครัวอย่างมีความสุข 4) เป็นศูนย์กลางในการรวบรวม และเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ในวงการคนพิการให้สังคมได้รับทราบและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ

ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้มีการกำหนดโครงการสร้างขององค์กรที่สอดคล้องกับพันธกิจหลักขององค์กร คือ “เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างองค์กรคนพิการภาครัฐและเอกชนเพื่อการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพ คนพิการให้สามารถ ช่วยเหลือตนเองได้และเป็นที่ยอมรับของสังคม” ซึ่งมีการดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการที่มีจากเลือกตั้งของสมาชิก และอาสาปฏิบัติงานโดยไม่ได้ได้รับค่าตอบแทน

หลังจากดำเนินงานร่วมกับคณะผู้วิจัยระหว่างปี พ.ศ. 2551 ถึง 2552 ภาพลักษณ์องค์กรของสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ เป็นองค์กรที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งภายในและภายนอกชุมชน และเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนว่าเป็นหน่วยงานที่เข้มแข็ง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด
ไม่ว่าการณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และมุ่งมั่นที่ดำเนินงานตามที่ตั้งวัตถุประสงค์เอาไว้ โดยมีกิจกรรมและพฤติกรรมขององค์กรขององค์กรเป็นผลงานอันประจักษ์ต่อสายตาประชาชนอย่างต่อเนื่อง

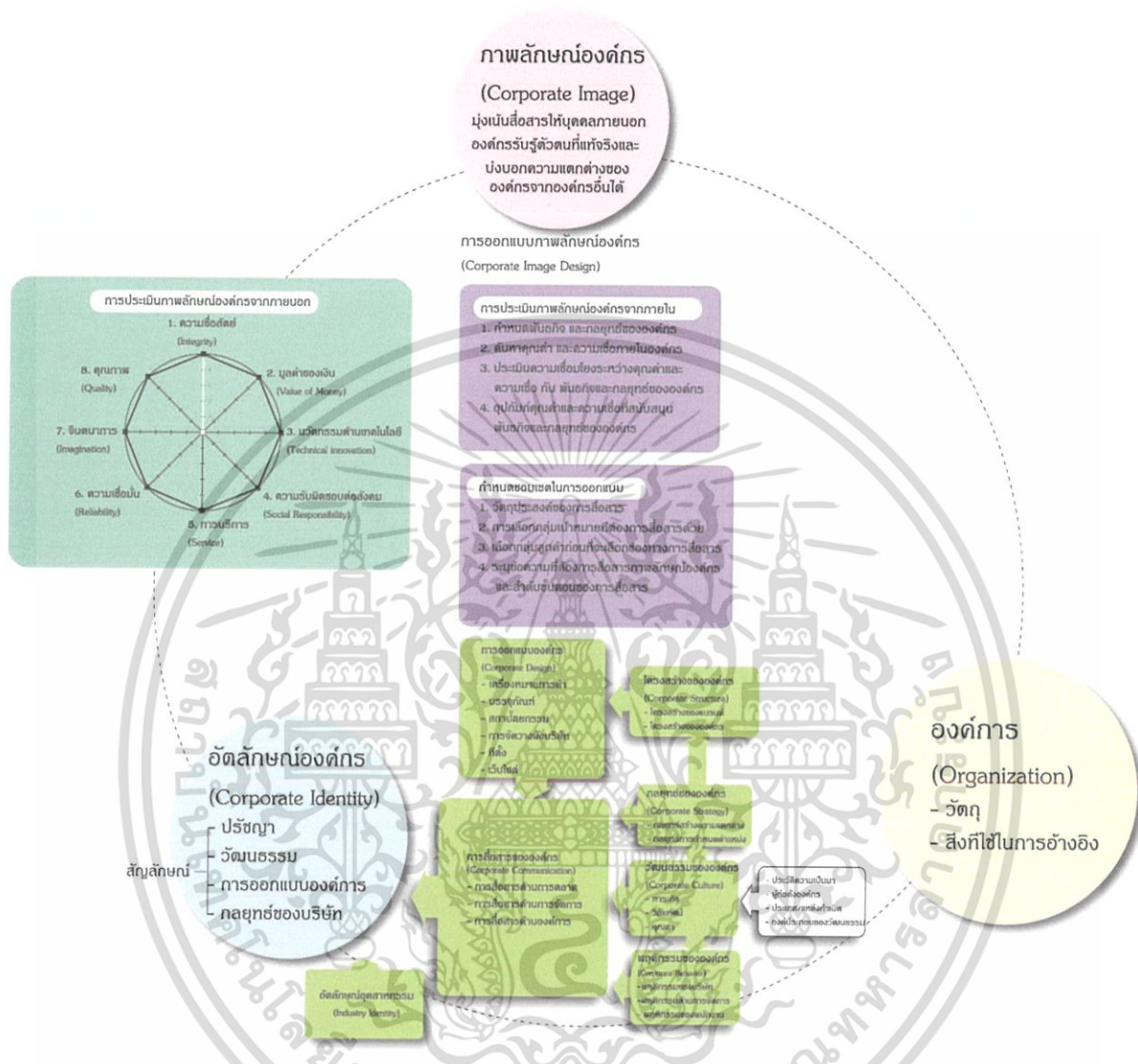
สรุปผลการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ คนพิการที่เป็นผู้เข้ากรวิจัยจะสามารถสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่สะท้อนตัวตนที่คนพิการต้องการที่จะนำเสนอได้ โดยการสร้างอัตลักษณ์อุตสาหกรรมใหม่ จากผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในลักษณะตามความสามารถที่หลากหลายของสมาชิก มาเป็นการรวมสมาชิกที่มีทักษะและความสนใจร่วมกัน และจัดให้มีการพัฒนาทักษะและศักยภาพในการผลิตของบุคลากรหรือสมาชิกขององค์กร จากการพัฒนาความสามารถด้านการใช้จักรเย็บผ้าอุตสาหกรรม สมาคมคนพิการฯ ได้ใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างงานและเข้าถึงตลาดเฉพาะในแต่ละหน่วยงานที่มีความประสงค์ที่จะสนับสนุนคนพิการ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากวัสดุและพลังงานที่ใช้ในการผลิต เป็นวัสดุที่ได้จากโรงงานผลิตผ้าในชุมชน และกระบวนการผลิตดังกล่าวได้สามารถช่วยสร้างรายได้และอาชีพให้กับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในชุมชนเพิ่มมากขึ้น และการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ใช้ จะสามารถช่วยให้ผู้ผลิตที่ไม่ใช่พนักงานแบบสามารถพัฒนาและผลิตสินค้าได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานของผู้ใช้

5.1.2 แนวทางการออกแบบภาพลักษณ์องค์กร

การออกแบบภาพลักษณ์องค์กร เป็นการสร้างภาพรวมทั้งหมดที่องค์กรต้องการให้บุคคลภายนอกองค์กรรับรู้ได้จากประสบการณ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์หรือการบริการขององค์กรโดยตรง และมีความรู้และความประทับใจในกิตติศัพท์ขององค์กรได้รับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งการออกแบบภาพลักษณ์องค์กรประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ คือ

- ขั้นตอนที่ 1 คือ การประเมินภาพลักษณ์องค์กรที่มีอยู่ตามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย
- ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดขอบเขตของการออกแบบภาพลักษณ์องค์กรที่องค์กรต้องการนำเสนอให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอกได้รับรู้ และสร้างความแตกต่างให้กับองค์กร
- ขั้นตอนที่ 3 ค้นหาลักษณะเด่นขององค์กรเพื่อกำหนดตำแหน่งทางการตลาด
- ขั้นตอนที่ 4 สร้างอัตลักษณ์องค์กร และนำไปใช้งาน
- ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการออกแบบภาพลักษณ์องค์กรใหม่ตามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

แนวทางการออกแบบภาพลักษณ์องค์กรที่ได้กล่าวมาข้างต้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Soren Askegaard (2001) ที่ได้กล่าวว่า การออกแบบอัตลักษณ์องค์กรและการออกแบบภาพลักษณ์จะต้องพิจารณา ร่วมกับลักษณะเฉพาะขององค์กร และ แนวคิดของ Cees BM van Riel and John MT Balmer (1997) ที่ได้สรุปว่า การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรดำเนินการร่วมกับการออกแบบอัตลักษณ์ขององค์กรและพัฒนาองค์กรให้ความแตกต่างจากองค์กรอื่น ดังแสดงในภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 แนวทางการออกแบบภาพลักษณ์องค์กร
ที่มา: ประยุกต์จาก Soren Askegaard (2001) และ T.C. Melewar and Elif Karaosmanoglu (2006)

5.2 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคณะผู้วิจัย และผู้เข้าร่วมการวิจัย และสามารถช่วยแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้ และที่สำคัญการวิจัยผู้เข้าร่วมการวิจัยเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของความคิด และมีความรู้มั่นใจที่จะนำเอาผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้วิจัยที่จะดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการออกแบบควรหลีกเลี่ยงการกระทำดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยจะต้องไม่ใช่ผู้ระบุปัญหาให้กับชุมชน และกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาให้กับชุมชน เนื่องจากผู้วิจัยเป็นบุคคลภายนอกองค์กร หรือ ชุมชน ดังนั้นจะทำให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่เกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในความคิด
2. ผู้วิจัยหลีกเลี่ยงการระบุจำนวนของผู้เข้าร่วมการวิจัยล่วงหน้า ถึงแม้ว่าการเสนอโครงการวิจัยจะให้ผู้วิจัยระบุไว้ก็ตาม เนื่องจาก ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมจำนวนของผู้ที่สมัครใจร่วมกิจกรรม และมีความประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์องค์กรได้
3. ผู้วิจัยที่เป็นนักออกแบบควรหลีกเลี่ยงการระบุสิ่งที่จะออกแบบ หรือกำหนดขอบเขตของการออกแบบในโครงการวิจัยล่วงหน้า ระหว่างขอหัวข้อโครงการ เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้จะปรากฏขึ้นระหว่างที่ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล และดำเนินการร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย ถ้าหากมีการกำหนดสิ่งที่จะนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสารภาพลักษณ์องค์กรล่วงหน้า ก็อาจจะมีโอกาสที่ จะเปลี่ยนแปลงสูง ดังนั้น ผู้วิจัยที่เป็นนักออกแบบควรประชุมหารือและตัดสินใจร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกครั้งเพื่อให้มั่นใจได้ว่า สิ่งที่ออกแบบมีความสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานจริง
4. ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัยด้านการออกแบบ จะต้องใช้เวลาในการดำเนินงาน นานกว่า 1 ปี เพราะการประเมินผลการออกแบบ จะสามารถดำเนินการได้หลังจากที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้นำเอาผลงานการออกแบบไปใช้จริงสักระยะหนึ่งอย่างต่อเนื่อง ประมาณ 6 - 9 เดือน จึงจะสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากความคิดเห็นของบุคคลภายนอกองค์กรได้ แต่ระยะเวลาในการส่งงานวิจัยตามปีงบประมาณภายใน 1 ปี ไม่มีความสอดคล้องกับการสภาพการปฏิบัติการจริงในสนาม ดังนั้น ผู้วิจัยเสนอ ให้หน่วยงานผู้มอบทุนการวิจัย พิจารณาสันนิษฐานงบประมาณและระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกับผู้ที่มีส่วนร่วมกับชุมชนคนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ประมาณ 3 ปี โดยแบ่งออกแบ่งขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ ในช่วงปีแรก เป็นขั้นตอนการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ปฏิบัติการ และใช้งานออกแบบร่วมกับชุมชนคนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ในช่วงปีที่ 2 เป็นการกำกับติดตามและประเมินผลการออกแบบ และพัฒนางานออกแบบ และในปีที่ 3 เป็นการทบทวนปรับปรุงภาพลักษณ์องค์กรที่ดีให้เจริญงอกงามและเข้มแข็งต่อไป

บรรณานุกรม

- (2010). "Sustainable Packaging Guidelines." from <http://www.packagingcovenant.org.au/>.
- Balcazar, F. E., C. B. Keys, et al. (2006) "Participatory Action Research and People with Disabilities: Principles and Challenges." Running Head: Participatory Research
- Bendixen, M. and R. Abratt (2007). "Corporate Identity, Ethics and Reputation in Supplier-Buyer Relationships." Journal of Business Ethics 76: 69-82.
- Boylston, S. (2009). Designing Sustainable Packaging London, Laurence King.
- Christensen, L. T. and S. Askegaard (2001). "Corporate Identity and Corporate Image revisited a semiotic perspective." European Journal of Marketing 35(3/4): 292-315.
- Erik Svanes, Mie Vold, et al. (2010). "Sustainable packaging design: a holistic methodology for packaging design." Packaging Technology and Science 23(3): 161-175.
- Erlhoff, M. and T. Marshall (2008). Design Dictionary: perspectives on Design Terminology. Nerlin, Germany, Birkhauser Verlag AG.
- Gray, E. R. and J. M. T. Balmer (1998). "Managing Corporate Image and Corporate Reputation." Long Range Planning 31(5): 695-702.
- Holdway, R., D. Walker, et al. (2002). "Eco-design and successful packaging." Design Management Journal.
- Leavy, B. (2013). "Masterclass updating a classic formula for strategic success: focus, alignment, repeatability and leadership." Strategy & Leadership 41(1): 18-28.
- Lewis, H. (2007). "Sustainable Packaging Redefined ", from http://nbis.org/nbisresources/packaging/sustainable_packaging_guidelines.pdf.
- Melewar, T. C. and Karaosmanoglu (2006). "Seven dimensions of corporate identity: a categorisation from the practitioners' perspectives." European Journal of Marketing 40(7/8): 846-869.
- Meyers, H. M., Lubliner, Murray J, and American Marketing Association (1998). The marketer's guide to successful package design. Chicago, McGraw-Hill Professional.
- Riel, C. B. M. v. and J. M. T. Balmer (1997). "Corporate Identity: the concept, its measurement and management." European Journal of Marketing 31(5/6): 340-355.
- Sonneveld, K., K. James, et al. (2005). Sustainable Packaging: How do we define and measure it? . 22nd IAPRI Symposium 2005.
- SPA. (2002). "Towards Sustainable Packaging: a discussion paper." from <http://www.sustainablepack.org/database/files/filestorage/Towards%20Sustainable%20Packaging.pdf>.
- Walker, S. (1998). "Sustainable Product Design." Journal of Sustainable Product Design.
- Walker, S. (2006). Sustainable by Design: explorations in theory and practice. London and Sterling, VA., Earthscan.

Wendy, J. (2009). Packaging Sustainability : tools, systems and strategies for innovative package design New Jersey, John Wilsey & Sons.

คงเจริญเกียรติ, ป., และ สมพร คงเจริญเกียรติ (2541). บรรจุภัณฑ์อาหาร. กรุงเทพฯ, แพคแมคส์.

นัยพงษ์, อ. (2551). การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2550). "ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ." from http://nep.go.th/index.php?mod=knowledge_disabilities.

แสนสุภา, ส. (2545). "หลักการบรรจุ." วารสารการบรรจุภัณฑ์(มกราคม-มีนาคม): 4-9.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยที่ถูกสร้างขึ้นก่อนปฏิบัติการวิจัย

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยที่ถูกสร้างขึ้นระหว่างการดำเนินงานวิจัย

ภาคผนวก ค หนังสือขอบคุณจากหน่วยงานที่ได้นำเอาผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ภาคผนวก ง บทความวิจัยที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยที่ถูกสร้างขึ้นก่อนปฏิบัติการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัย เรื่อง การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนสำหรับ ผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง

ระยะเวลาการทำวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2551 ถึง 30 กันยายน 2552

ชื่อ-สกุล หัวหน้าโครงการ และผู้ร่วมโครงการวิจัย พร้อมระบุ หน่วยงานต้นสังกัด

รองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร	หัวหน้าโครงการวิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพรณ์ ปีเตอร์	ผู้วิจัยร่วม
อาจารย์ดารณี ธนวัฒน์	ผู้วิจัยร่วม
อาจารย์บรรจงศักดิ์ พิมพ์ทอง	ผู้ร่วมวิจัย
นางสาวลัดดาวัลย์ วิเชียร	ผู้วิจัยร่วม

หน่วยงานต้นสังกัด คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ เพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย ซึ่งเป็นคนพิการและผู้ด้อยโอกาสใน
เขตภาคกลาง อายุ 25-45 ปี ที่มีการรวมกลุ่มกันในการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนในเขตภาคกลาง
คำชี้แจง แบบสำรวจนี้ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 การแสดงเจตจำนงเข้าร่วมการวิจัยคนพิการและ
ผู้ด้อยโอกาส หากคนพิการและผู้ด้อยโอกาสไม่ประสงค์เข้าร่วมการวิจัยขอให้ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลสิ้นสุดการ
สำรวจทันที

ส่วนที่ 1 การแสดงเจตจำนงเข้าร่วมการวิจัย

1. ท่าน มีความประสงค์ ไม่มีความประสงค์ เข้าร่วมการวิจัย ระยะเวลา 1 ปี เพื่อออกแบบ
ภาพลักษณ์องค์กรและออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนอบบมีส่วนร่วมกับคณะผู้วิจัย
หากท่านมีความประสงค์เข้าร่วมการวิจัย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ชื่อ.....นามสกุล.....
ตำแหน่งของท่านในองค์กร/กลุ่ม.....
หน้าที่และความรับผิดชอบของท่านในองค์กร.....
ชื่อองค์กร/กลุ่ม.....
ประเภทขององค์กร อิสระ/เอกชนที่หวังผลกำไร อิสระ/เอกชนไม่หวังผลกำไร
ที่อยู่ขององค์กร/กลุ่ม.....ซอย.....ถนน.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....
โทรสาร.....โทรศัพท์มือถือ.....
ท่าน ยินดี ไม่ยินดี ให้คณะผู้วิจัยบันทึกภาพและเปิดเผยข้อมูลของท่านต่อสาธารณชนใน
รายงานการวิจัยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ หรือ สื่อต่าง ๆ

ลงนาม.....ผู้ให้ข้อมูล/ตัวแทนในกรณีที่ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ด้วยตนเอง
(.....) วันที่.....เดือน.....ปี พ.ศ.....

ลงนาม.....ผู้รวบรวมข้อมูล
(.....) วันที่.....เดือน.....ปี พ.ศ.....

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยที่ถูกสร้างขึ้นระหว่างการดำเนินงานวิจัย

แบบประเมินภาพลักษณ์องค์กร

โครงการวิจัย เรื่อง การออกแบบภาพลักษณ์องค์กรและบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนสำหรับ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง

ระยะเวลาการทำวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2551 ถึง 30 กันยายน 2552

ชื่อ-สกุล หัวหน้าโครงการ และผู้ร่วมโครงการวิจัย พร้อมระบุ หน่วยงานต้นสังกัด

รองศาสตราจารย์อดัมศักดิ์ สาริบุตร	หัวหน้าโครงการวิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพรณ์ ปีเตอร์	ผู้วิจัยร่วม
อาจารย์ดารณี ธนวัฒน์	ผู้วิจัยร่วม
อาจารย์บรรจงศักดิ์ พิมพิทอง	ผู้ร่วมวิจัย
นางสาวลัดดาวัลย์ วิเชียร	ผู้วิจัยร่วม

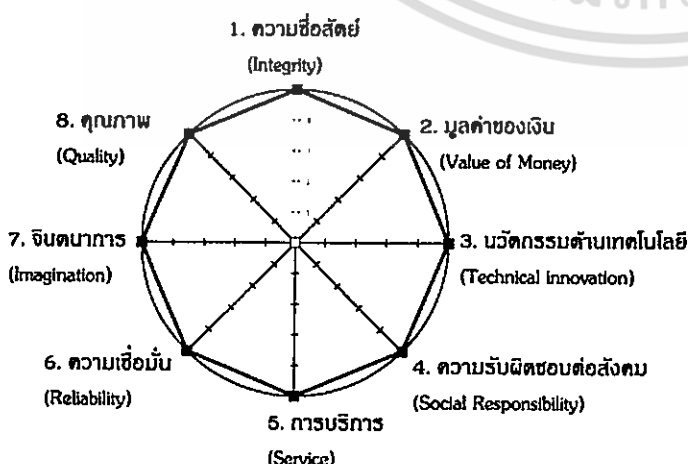
หน่วยงานต้นสังกัด คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
วัตถุประสงค์ของการสำรวจในครั้งนี้ใช้ในการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำใช้ในการพัฒนาและออกแบบภาพลักษณ์องค์กรของผู้เข้าร่วมการวิจัย

คำชี้แจง จงวงกลมล้อมรอบค่าระดับค่าคะแนนตามความคิดเห็นของท่าน

ระดับค่าคะแนนการประเมินความคิดเห็น

5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ปานกลาง 2 = พอใช้ 1 = ต้องแก้ไขปรับปรุง 0 = ไม่มีร่องรอยหลักฐานปรากฏ

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับค่าคะแนน					
1	ความซื่อสัตย์ขององค์กร	5	4	3	2	1	0
2	มูลค่าของเงินที่ภาพลักษณ์องค์กรสามารถถูกแปลงเป็นสินทรัพย์ เงินทุนได้	5	4	3	2	1	0
3	นวัตกรรมด้านเทคโนโลยี	5	4	3	2	1	0
4	ความรับผิดชอบต่อสังคม	5	4	3	2	1	0
5	บริการ	5	4	3	2	1	0
6	ความเชื่อมั่นของลูกค้า	5	4	3	2	1	0
7	จินตนาการขององค์กร	5	4	3	2	1	0
8	คุณภาพ	5	4	3	2	1	0
คะแนนรวมทั้งหมด 40 คะแนน		คะแนนที่ได้รับ		คะแนน			

ท่าน ยินดี ไม่ยินดี ให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูล
ของท่านต่อสาธารณชนในรายงานวิจัย

ลงนาม.....ผู้ให้ข้อมูล
(.....)

วันที่.....เดือน.....ปี.....

ลงนาม.....ผู้เก็บข้อมูล
(.....)

วันที่.....เดือน.....ปี.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

The seal of the National Library of Thailand is a circular emblem. It features a central sunburst with rays emanating from a central point. Below the sunburst are three traditional Thai stupas (chedis) of varying heights, flanked by ornate floral and scrollwork patterns. The entire design is enclosed within a circular border containing Thai text.

ภาคผนวก ค หนังสือขอบคุณจากหน่วยงานที่ได้นำเอาผลงานวิจัย
ไปใช้ประโยชน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ

SAMUTPRAKRAN DISABLED PERSONS ASSOCIATION

องค์การสาธารณประโยชน์ ทะเบียนเลขที่ 0666 ตามประกาศของคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

ที่ สพ.สป.๐๘๙/๒๕๕๕

1/8 ม.5 ซอยเพชรนิลฯ 20 ต.บางกระสอบ อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130 Tel.02-8196083-4 , 02-8196089 Fax. 02-8196082

วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบขอพบพระคุณ

เรียน อธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กระผม นายสิงห์คำ มณีจันทร์ นายกสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ มีความประสงค์ขอขอบคุณ คณะวิจัยของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ซึ่งประกอบไปด้วย รองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพรรณ ปิเตอร์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ปฏิบัติการวิจัย แบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มคนพิการ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อสร้างอาชีพอิสระและรายได้ให้กับชุมชนคนพิการ ได้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดีระหว่างปี พ.ศ. 2549 ถึง 2552

ปัจจุบันมีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเปิดโอกาสแก่คนพิการที่มีความรู้และทักษะสามารถเข้าไปทำงานในองค์กรต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการยังขาดข้อมูลของกลุ่มคนพิการในจังหวัดสมุทรปราการจึงทำให้หน่วยงานที่ต้องการรับคนพิการเข้าทำงานไม่สามารถติดต่อหรือให้ข้อมูลกับคนพิการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ นอกจากนี้กลุ่มคนพิการที่ประสงค์ที่จะทำงานให้ในหน่วยงานของทางภาครัฐและเอกชน และมีความพร้อมทางด้านร่างกาย และคุณวุฒิ ยังต้องการความช่วยเหลือด้านการพัฒนาความรู้และทักษะ เพื่อให้มีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานที่เปิดโอกาสให้กับคนพิการเข้าทำงาน

เนื่องด้วยรองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพรรณ ปิเตอร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อการสื่อสาร และมีประสบการณ์ในการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับสมาคมฯ เพื่อส่งเสริมอาชีพแก่คนพิการในจังหวัดสมุทรปราการ

ดังนั้นทางสมาคมฯ จึงมีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญรองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพรรณ ปิเตอร์ เข้าร่วมดำเนินงานกับสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อรวบรวมข้อมูลของคนพิการที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อสร้างฐานข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและเอกชนใช้ในการค้นหาคนพิการที่มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแก่คนพิการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่ให้โอกาสแก่คนพิการเข้าทำงาน

ขอแสดงความนับถือ

(นายสิงห์คำ มณีจันทร์)

นายกสมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ

ติดต่อ โทรศัพท์ ๐ ๒๘๑๙ ๖๐๘๓ - ๔ โทรสาร ๐ ๒๘๑๙ ๖๐๘๓

“ ส่งเสริม พัฒนา เพิ่มคุณค่าคนพิการ ”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ง บทความวิจัยที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

DESIGN RESEARCH FOR ENABLING SUSTAINABLE COMMUNITY DEVELOPMENT

Udomsak Saributr and Siriporn Peters

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Thailand

Sustainable community development is a community-directed process of development. It is a process that intends to facilitate communities to investigate their own situation and enable them to transform their existing situation to a desired one with the assistance of design researchers. This paper aims to articulate how design research enables people to achieve sustainability in the community. The paper draws from collaborative research projects with a group of disabled people in the central region of Thailand between 2006 and 2011. The research methodology was qualitative research through the use of a case study. Participatory action research was employed as a research strategy. The participants were people with physical disabilities who produced and distributed hand-made products for a living. The research procedures consisted of three main phases. The first one was recruiting participants and collecting their data. The second phase was multiple cyclical processes which composed of a group discussion for reflection and planning for an action, taking action and observation, and a group discussion for reflection and planning for an action again. The final phase was monitoring and evaluation. The research outcome has shown that there was promising sign of sustainable community development because the participants still continue perusing sustainability in their community. The key factors of achieving sustainable community development are the shift of researchers' and participants' way of thinking and behaviour and the research strategy that allows the community to participate in the development process and create and implement their own idea and solution.

Keywords: Sustainable community development, Participatory action research, Thailand.

Introduction

Sustainable community development is a community-directed process of development which is based on human values, active learning, shared communication and cooperation, within a fluid system, void of quick fixes, integrated learning and work, that becomes a shared societal vision both culturally and environmentally (Maser, 1997). Sustainable community development does not come easily. It requires significant change in our structures, attitudes and values (Roseland, 2000). According to the report of the President's Council on Sustainable Development in 1997 (in Weinberg and Pellow, and Schnaiberg 2000), any vision of sustainable development must begin with efforts to "encourage people to work together to create healthy communities where natural and historic resources are persevered, jobs are available, sprawl is contained, neighbourhoods are secure, education is life-long, transportation and health care are accessible, and all citizens have opportunities to improve the quality of their lives" (p.3) Therefore, enabling sustainable community development is a process which facilitates local people or

communities to investigate their own situation and transform their existing situation to a desired one with the assistance of design researchers (S. Peters, 2011).

This research evolved from the previous research of the authors with groups of people with disabilities in Thailand between 2006 and 2007. The main goal was to help the participants to develop their handicrafts, so that they could earn a living from producing and distributing their handicrafts. In the previous research, the participants took part in the development process. The participants confirmed that the research provided them a satisfied solution. However, visiting the communities four months after the project completion revealed that those communities did not continue utilizing the solution nor developing their products. Discussion with the leaders of those communities exposed that the solutions are no longer effective. They also explained that they did not continue to develop their handicrafts after the researchers withdrew from the community because they did not know how to develop their own products. They also added that the time length of the previous research was too short. They did not have enough time to learn what they have been shown.

Upon reflection through a literature review, the researchers realized that undertaking a research project, which could continue to enable communities to improve their capabilities long after the life of the project is over, requires not only the development of good design solutions, but more importantly it must generate methods for knowledge transfer which can support sustainable change in the community. A sustainable change occurs when the community members who seek to improve their situation create and implement their own ideas instead of accepting and implementing the ideas which have been created for them by someone else, according to McNiff and Whitehead (2006). On realizing this significant shift in what is required, the researchers also discovered that additionally this previous research did not generate a sustainable change in the communities because of the following two main factors: 1) the ways of thinking and behaviour of the researchers and 2) the ways of thinking and behaviour of the participants.

The first factor relates to the thinking and behaviour of the researchers involved in the project. In the previous research project, there were various reasons which influenced the way of thinking and behaviour of the researchers. Firstly, this project was inspired by the freelance design project of Siriporn Peters. The research team believed that design was a problem-solving process and designers were problem solvers who provide a solution at the request of the clients. Therefore, the research team had high expectations that they could contribute to these groups because their income generating activities were involved directly in a commercial activity. Secondly, the research team were design instructors who taught in the university near the communities. There was a great expectation from the society, especially from the participants, that the research team possessed a great deal of knowledge and could solve any problem for them. This expectation led the team to believe that they should be the one who had all the answers for them: if they did not know, no one would. Therefore, the research team decided to do anything in their power to solve the problem for the participants. Finally, the participants in this project were groups of people with physical disabilities who had mobilization limitations and literacy difficulties, and the research team had considerable empathy for them. The research team assumed that they were unable to develop their own products because of their disadvantages in society (physical and educational). The research team also assumed that they were poor and needed my help. Therefore, they decided to provide a solution for the participants as if they were my own clients. These reasons greatly affected the structure of my thinking and behaviour in the previous research project.

The second factor that influenced the project's outcomes is the model of thinking and behaviour of the participants. As the participants were people with disabilities they were treated and seen as incapable by Thai society. Discussions with the participants throughout the project revealed that people in authority from various organizations came into their community in order to provide them with training workshops and provide solutions for them. This led them to believe that they had to be the recipients of solutions that had been created for them by someone else. Working in the project with the local authorities also led them to believe that they were in the lower rank of society, and as such they usually followed the instructions of authorities or people of higher rank without question. As the participants mentioned, they had been working under a commission for local government organizations. They had no power to negotiate with the authority or request more orders or increase their production cost. They had to do what

they were instructed otherwise they would not get the commission for the following year. This is *lack of empowerment* and this perception of their role in society significantly influenced the thinking and behaviour of the participants in the research project. Based on the researchers working experience in different collaborative projects with the authorities and local people in Thailand (such as developing packaging for One Tambon One Product [OTOP] of the Department of Industrial Promotion of Thailand), the research team knew this kind of behaviour was the norm. Typically in Thai culture, people of lower ranks cooperate with the authorities as long as the authority is in the community with them or as long as they are paid to do so. Once the authority leaves the community, they usually stop the activities and go back to their old way of life. Local people rarely designed a project with the authorities. As a result, they had *no incentive or ownership of the project*.

The combination of the ways of thinking and behaviour of the researchers and participants resulted in there being no authentic knowledge transfer to the participants in the research process. Despite the fact that the participants were involved in the research process to a limited extent the researchers did not give the participants an opportunity to take part as co-creators and design a project which they could implement in their communities. Consequently, the participants did not understand what was required to realize on-going new design products that they could produce over a long period of time. As a result of this reflection, the research team realized that there needed to be some significant procedural changes within research projects. In order to generate sustainable change, both researchers and participants have to change their ways of thinking and behaviour. This requires researchers to discontinue believing that they are the ones who provide all the solutions *for* people. They should provide people with an opportunity to generate and implement their own ideas, so they understand what they have to do to improve their situation and why (S. Peters, Hudson, Chris, and Vaughan, Laurene., 2009). To support this concept, the researchers need to shift their approach from designing to *solve* a problem for people to designing to *enable* people to transform their existing situations to preferred ones. In this way, the participants are no longer recipients of a solution which has been created for them. Rather, they need to become the ones who create and implement their own ideas because they are familiar with their situation and have the on-going commitment to benefit from it. Therefore, this research aimed to investigate how design research enables sustainable community development.

Research Methodology

The research methodology was qualitative research by using a case study. It is widely used by design researchers because its procedure is similar to a design process. Participatory Action Research (PAR) is an activist approach which is widely employed for generating sustainable change in community development. PAR was used as the research approach because of three main reasons. First of all, PAR has empowering effects on people and communities which participate in long-term development projects because it gives a community or their representatives an opportunity to create an idea or to make a decision which affects their life, and to design a project which could be implemented in their community. Secondly, PAR still gives the researchers an opportunity to have an active role in the investigation and allows entry into the real world of the people who are the centre of the study. Finally, PAR has been defined as an approach which has empowering effects on people or a community which participate in the research process (Balcazar, Keys, Kaplan, & Suarez-Balcazar, 2006; Kindon, Pain, & and Kesby, 2007; McIntyre, 2008; McTaggart, 1997; Whyte, 1991).

Case Study

The community of people with disabilities in Samut Prakran province was selected as a case study because this research project was embedded in this community. The group of disabled people would like to change and transform their situation to a desired one. At the time, there were approximately 3,500

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่นับเป็นเอกสารที่เผยแพร่หรือใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

people with disabilities registered in this community. To avoid burdening the whole community and in order to manage the scale of the inquiry that the project methods would allow, only 10-15 community members were recruited. Based on the observations through the previous research, many of the physically disabled community members had mobility and literacy issues. To reduce the risk factors of this research project, only the committee members of the Samutprakran Disabled Person Association (SDPA) to participate as representatives of their community. Consequently, the recruitment took place at the SDPA facility.

The research procedures consisted of four main phases. The first one was recruiting the participants and collecting data. After recruitment, fifteen people agreed to take part in the research process. Data collection was conducted by using questionnaires. The answer of the questionnaires revealed that the majority of the participants were not the residents of Samut Prakran province. They registered their name as the members of the SDPA in order to access the resources of this community. Only a few participants lived in the community as residents.

The second phase was a group discussion for reflection and planning for a new action. In the group discussion, the participants were facilitated and enabled to identify their current situation, gather their own data, do their own analysis, and set their mutual goal and action. After the group discussion, the participants agreed to take action by using their existing skills and available resources in their community, such as sewing machine and textile remnants to generate an alternative income-generating activity. The participants developed new products side by side the research team. Some of them have demonstrated that they were able to use a sewing machine to create various products.

After making product prototypes, the participants were invited to attend a group discussion again in order to evaluate their progresses and plan their next action. In the latter group discussion, the participants agreed that their next action was to find a market for their new products. Based on the participant's previous experience, they preferred to produce custom-made products for government organizations as a commission because they could control the amount of work and orders. They were also familiar with the procedures. The most importantly, they were confident that they were able to access this market because they had existing connections with their local authorities. Therefore, the participants confirmed that their next action was to consult with their local authorities. As the participants had confident and comfortable to take action by themselves, the participants were encouraged to work collaboratively with the local authorities as their potential clients. The participants could learn to develop their own product to meet their clients' need. In this phase, the research team was only observers. The participants' activities were monitored without instruction.

After the six month monitoring, the researchers visited the community and invited the participants to take part in a group discussion for reflection and evaluation the effectiveness of their plan and action as the final phase. In the group discussion, the participants were enabled to evaluate and reflect on their own progresses and problems throughout the last six months. As the participants explained, their first attempt was not succeeded because there was no response from the local organization that they consulted. However, they continued searching for their potential clients in different organizations of/for disabled people in other communities. As a result, their first client was the Association of Physically Handicap of Thailand (APHT). Producing 500 tote bags for APHT was their first commission. They pointed out that they have learned to handle different key tasks and issues throughout their production process. They recruited more members to join them as a production team. They also had worked collaboratively with other residents and small business in the community.

They were confident that they were able to continue to developing new products with their clients. They also devised a complementary income-generating activity which enabled them to continue improving their capabilities, reinforce their value in the community, and support them to live independently. After completion of the first commission, the participants intended to continue searching for more commissions from different organizations such as hospitals and schools. This discussion confirmed that the participants have become self-reliance and it was time for the researchers to withdraw from the community.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Conclusion

The case study has shown that design research has an important role in enabling sustainable community development. To achieve sustainable community development, both researchers and the participants change their ways of thinking and behaviour. The design researchers are no longer solution providers, but rather providing an opportunity for the participants to take part in the process in order to create ideas and solutions and implement their own idea as they know their priority best. Therefore, participatory action research was effective approach because it enables the participants to have active role in the process that affects their life directly. This role of design researchers in this research is a sustainable change agent who works as facilitators, enablers and researchers. According to Everett Rogers (2003), the sequence of change agent roles are as follows: develop need for change by helping people or communities to become aware of the need to alter their behaviour, establishes information-exchange relationships, diagnoses their problems with the communities, generate intent to change in the communities, translates intent to action, stabilizes adoption and prevents discontinuances, and achieves a terminal relationship (Rogers, 2003). After the completion of the research, the researchers are no longer needed in the community. Therefore, this role is not suitable for designers who earn a living by providing design service to their clients. However, this is appropriate for academic researchers who aim to generate sustainable change in communities.

References

1. Balcazar, F. E., Keys, C. B., Kaplan, D. L., & Suarez-Balcazar, Y. (2006). Participatory Action Research and People with Disabilities: Principles and Challenges. *Running Head: Participatory Research* Retrieved from <http://home.interlog.com/~krogh/Krogh/Pg105.html> website:
2. Kindon, S. L., Pain, R., & and Kesby, M. (2007). *Participatory Action Research Approaches and methods: connecting people, participation, and place*. Abingdon, Oxon: Routledge.
3. Maser, C. (1997). *Sustainable Community Development: Principles and Concepts*.: St. Lucie Press.
4. McIntyre, A. (2008). *Participatory Action Research*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore: SAGE publications.
5. McTaggart, R. (1997). *Participatory Action Research: International Contexts and Consequences*. . Albany: State University of New York Press.
6. Peters, S. (2011). Design for Enabling Sustainable Livelihoods in Communities. *Iridescent: Icoграда Journal of Design Research*, 1. Peters, S., Hudson, Chris, and Vaughan, Laurene. (2009). *Changing ways of thinking and behaving: Using participatory communication design for sustainable livelihoods development*. . Paper presented at the The Subjectivity, creativity, and the Institution Conference, Perth, Australia.
7. Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of Innovations* (5th edition ed.). New York, London, Toronto, Sydney, Singapore: Free Press.
8. Roseland, M. (2000). Sustainable community development: integrating environmental, economic, and social objectives. *Progress in Planning*, 54(2), 73–132.
9. Whyte, W. F. (1991). *Participatory Action Research*. Newbury Park, Calif: SAGE Publication.

ประวัตินักวิจัย

หัวหน้าโครงการ

- ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นายอุดมศักดิ์ สาริบุตร
(ภาษาอังกฤษ) Mr. Udomsak Saributr
- เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3101702094409
- ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์ ระดับ 8
- หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail
สาขาวิชาศิลปอุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง แขวงลำปลาทิว
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
โทรศัพท์ (02) 737-3000 ต่อ 3713-4
โทรสาร (02) 326-4499
- ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อ	สาขาวิชา	ชื่อสถาบันการศึกษา
2522	ปริญญาตรี	ค.อ.บ.	ศิลปอุตสาหกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2537	ปริญญาโท	ค.อ.ม.	บริหารอาชีวศึกษา	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

- สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
 - ออกแบบผลิตภัณฑ์
 - ออกแบบเฟอร์นิเจอร์
- ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย
 - ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : ชื่อแผนงานวิจัย
ชื่อแผนงานการวิจัย: การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์
เพื่อสิ่งแวดล้อมสำหรับชุมชนในเขตภาคกลาง
 - หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย
 - ชื่อโครงการวิจัย: โครงการวิจัยและผู้ร่วมวิจัยในโครงการการสร้างฐานข้อมูลทรัพย์สินปัญญาจากเอกสารสิทธิบัตรเพื่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์
 - ชื่อโครงการวิจัย: การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการในเขตภาคกลาง

7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว: ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน

1. ชื่อโครงการวิจัย: การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ทรายสิริกั และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมสำหรับชุมชนในเขตภาคกลาง
2. ชื่อโครงการวิจัย: การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการในเขตภาคกลาง

ผู้ร่วมวิจัย

- ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางศิริพรณ์ ปีเตอร์
(ภาษาอังกฤษ) Mrs. Siriporn Peters
- รหัสประจำตัวประชาชน 3 3099 00966 26 2
- ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 6 สาขาวิชาศิลปอุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์
สถาปัตยกรรม
- หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้พร้อมโทรศัพท์
สาขาวิชาศิลปอุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง แขวงลำปลาทิว
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
โทรศัพท์ (02) 737-3000 ต่อ 3713-4
โทรสาร (02) 326-4499
E-mail address: kssiripo@kmitl.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา (ตรี/โท/เอก/ประกาศนียบัตร)	อักษรย่อปริญญา และชื่อเต็ม	สาขาวิชา/วิชาเอก	ชื่อสถาบันการศึกษา และประเทศ
2535	ปริญญาตรี	ค.อ.บ.	ศิลปอุตสาหกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2540	ปริญญาโท	M.L.A.	Graphic Design	Oklahoma City University (OCU), USA.

- สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชา
 - ออกแบบบรรจุภัณฑ์
 - ออกแบบผลิตภัณฑ์
- ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ข้อเสนอการวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

- ชื่อโครงการวิจัย: การศึกษาการใช้กราฟิกบนฉลากอาหารควบคุมเฉพาะประเภทเครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท (เงินทุนรายได้ของ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม)
- ชื่อโครงการวิจัย: ออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ทุเรียนแปรรูปของกลุ่มผู้ผลิตในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดจันทบุรี (เงินทุนสำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย สกว.)
- ชื่อโครงการวิจัย: การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนในเขตภาคกลาง (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ)

ผู้ร่วมวิจัยในโครงการวิจัย

1. ชื่อโครงการวิจัย: การสร้างฐานข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญาจากเอกสารสิทธิบัตรเพื่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ปี 2547 สนธิ (เงินทุนรายได้ของ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม)
2. ชื่อโครงการวิจัย: การพัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ในเครือข่ายชุมชนภาคกลาง ปี 2547 (เงินทุนงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สกอ.)
3. ชื่อโครงการวิจัย: การวิจัยและพัฒนามาตรฐานการพิมพ์ และบรรจุภัณฑ์เพื่อการส่งออก (เงินทุนงบประมาณของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช)
4. ชื่อโครงการวิจัย: การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการผลิตสินค้า OTOP และบรรจุภัณฑ์สิ่งแวดล้อม (เงินทุนงบประมาณของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช)

7.1. งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน (อาจมากกว่า 1 เรื่อง)

1. ชื่อโครงการวิจัย: การศึกษาการใช้กราฟิกบนฉลากอาหารควบคุมเฉพาะประเภทเครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท (เงินทุนรายได้ของ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม)
2. ชื่อโครงการวิจัย: การสร้างฐานข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญาจากเอกสารสิทธิบัตรเพื่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (เงินทุนรายได้ของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม)
3. ชื่อโครงการวิจัย: การพัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ในเครือข่ายชุมชนภาคกลาง (เงินทุนงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สกอ.)
4. ชื่อโครงการวิจัย: ออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ทุเรียนแปรรูปของกลุ่มผู้ผลิตในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดจันทบุรี (เงินทุนสำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย สกว.)
5. ชื่อโครงการวิจัย: การวิจัยและพัฒนามาตรฐานการพิมพ์ และบรรจุภัณฑ์เพื่อการส่งออก (เงินทุนงบประมาณของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช)
6. ชื่อโครงการวิจัย: การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการผลิตสินค้า OTOP และบรรจุภัณฑ์สิ่งแวดล้อม (เงินทุนงบประมาณของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช)
7. ชื่อโครงการวิจัย: การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนในเขตภาคกลาง (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ)

ผู้ร่วมวิจัย

- ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางดารณี ธนวัฒน์
(ภาษาอังกฤษ) Mrs. Daranee Tonnawat
- เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3100603063512
- ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ลูกจ้างประจำ สาขาวิชาศิลปอุตสาหกรรม
- หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail
สาขาวิชาศิลปอุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง แขวงลำปลาทิว
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
โทรศัพท์ (02) 737-3000 ต่อ 3713-4
โทรสาร (02) 326-4499
- ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อ	สาขาวิชา	ชื่อสถาบันการศึกษา
2532	ปริญญาตรี	กศ.บ.	ศิลปศึกษา	มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
2539	ปริญญาโท	ค.ม.	ศิลปศึกษา	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

- สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
ออกแบบกราฟิก
ออกแบบบรรจุภัณฑ์
- ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ
สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยใน
แต่ละข้อเสนอการวิจัย
 - ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : ชื่อแผนงานวิจัย -
 - หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย -
 - งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน
 - ชื่อโครงการวิจัย: การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่ม
ผู้ด้อยโอกาส และคนพิการในเขตภาคกลาง

ผู้ร่วมวิจัย

- ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นายบรรจงศักดิ์ พิมพ์ทอง
(ภาษาอังกฤษ) Mr. Banjunsak Pimthong
- เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3101100421860
- ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำ ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน
- หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail
คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลอง
กรุง แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
โทรศัพท์ (02) 737-3000
โทรสาร (02) 326-4499

5. ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อ	สาขาวิชา	ชื่อสถาบันการศึกษา
2522	ปริญญาตรี	ส.ถ.บ.	ศิลปอุตสาหกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2548	ปริญญาโท	ค.อ.ม.	เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

- สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
ออกแบบกราฟิก
ออกแบบบรรจุภัณฑ์
- ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดย ระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย
 - ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : ชื่อแผนงานวิจัย -
 - หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย -

ผู้ร่วมวิจัย

- ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวลัดดาวัลย์ วิเชียร
(ภาษาอังกฤษ) Miss Laddavan Wichain
- เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3309901060887
- ตำแหน่งปัจจุบัน เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
- หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail
ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
โทรศัพท์ (02) 737-3000 ต่อ 3713-4
โทรสาร (02) 326-4499
- ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อ	สาขาวิชา	ชื่อสถาบันการศึกษา
2546	ปริญญาตรี	บธ.บ.	บริหารธุรกิจบัณฑิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

- สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สืบค้นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
- ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย
 - ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : ชื่อแผนงานวิจัย -
 - หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย -
 - งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน
 - ชื่อโครงการวิจัย: การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และคนพิการในเขตภาคกลาง